

ESKİŞEHİR BAROSU DERGİSİ

AYIP KAVRAMI VE AYIP NEDENİYLE SEÇİMLİK HAKLAR

Av. Ecem DURSUN¹

Öz

Günlük hayatta karşılaşılan en önemli sözleşmelerden biri satış sözleşmeleridir. Satış sözleşmesi nezdindeki en önemli sorunların başında ayıp hususu gelmektedir. Ancak bir satıcının ayıptan sorumlu olabilmesi için belirli koşulların bir bütün halinde bulunması gerekir. Bu çalışma kapsamında; öncelikle ayıp kavramı ve ayıptan sorumluluğun şartları, devamında ise ayıp halinde alıcının hakları incelenecek olup, son olarak ayıptan sorumluluk ile Türk Borçlar Kanunu'nun diğer genel hükümleri arasındaki ilişki detaylı bir şekilde incelenecektir. Ayrıca çalışmanın ilgili bölümlerinde, ayıp kavramı ve ayıp nedeniyle tüketici hakları hususunda; Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun, Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'ndaki farklı düzenlemelerin karşılaştırılmasına da ayrıntılı bir şekilde yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler

Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun, Türk Borçlar Kanunu, Satış Sözleşmesi, Ayıp, Ayıba Karşı Tekeffül, Ayıptan Sorumluluk, Gözden Geçirme, Muayene, Bildirim, İhbar, Külfetler.

¹ Avukat, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, av.ecemdursun@gmail.com, Orcid: 0000-0002-8726-8119.

Bu makale hakem değerlendirmesinden geçmiştir.

Gönderilme Tarihi: 31 Temmuz 2025 / Kabul Tarihi: 26 Eylül 2025

ESKİŞEHİR BAR ASSOCIATION JOURNAL

THE CONCEPT OF DEFECT AND CONSUMER RIGHTS DUE TO DEFECTS

Abstract

One of the most significant contracts encountered in daily life is the contract of sale. Among the primary issues arising under a contract of sale is the matter of defect (latent or apparent). However, for a seller to be held liable for defects, certain conditions must be fulfilled collectively. Within the scope of this study, the concept of defect and the conditions for liability arising therefrom will first be examined, followed by an analysis of the rights of the buyer in the event of a defect. Finally, the relationship between liability for defects and other general provisions of the Turkish Code of Obligations will be analyzed in detail. In addition, in the relevant sections of the study, a comparative analysis will be provided regarding the concept of defect and consumer rights arising from defects, by reference to the differing regulations contained in the Law on the Protection of Consumers, the Turkish Code of Obligations, and the Turkish Commercial Code.

Keywords

The Law on the Protection of Consumers, Turkish Code of Obligations, Contract of Sale, Defect, Liability for Defect, Inspection, Notification, Control, Charges, Duties.

GİRİŞ

Bir satış sözleşmesinde, satıcının borçlarından birisi Türk Borçlar Kanunu² m. 219 vd. hükümlerinde düzenlenmiş bulunan ayıptan sorumluluktur³. Ayıp; en basit tabirle satılan şeyin, sözleşme veya dürüstlük kuralı gereğince, bulunması gereken özellikleri bulundurmaması ya da bulunmaması gereken özellikleri bulundurması şeklinde ifade edilmektedir⁴. Kanun koyucu, TBK m. 219/II’de satıcının, ayıptan haberdar olmasa dahi sorumluluğunun devam edeceğini düzenlemiş ve bu hükümle ayıba karşı sorumluluğun, kusur şartı aranmayan bir sorumluluk türü olduğunu belirtmiştir. Ayrıca satıcının kusurlu olması durumunda, alıcı ek birtakım haklara sahip olabilmektedir⁵. Bir satım sözleşmesinde satıcının ayıptan sorumluluğunun varlığından bahsedebilmek için; satılan şey ayıplı olmalıdır, alıcı bu ayıbı bilmemelidir, alıcı ayıplı malı kabul etmemiş olmalıdır, ayıp satılanın alıcıya geçmesinden önce mevcut olmalıdır, ayıptan sorumluluk kaldırılmamış olmalıdır⁶. Aşağıda öncelikle ayıp kavramı ve şartları ayrıntılı bir şekilde açıklanacak olup daha sonra ayıp durumunda tüketicinin haklarına yer verilecektir.

² RG. 04.02.2011 S.27836.

³ZEVKLİLER, Aydın/ GÖKYAYLA, K. Emre, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 20. Baskı, 2020, s. 118-120; AKINCI, Şahin, *Roma Borçlar Hukuku*, Konya, Sayram Yayınları, 7. Baskı, 2017, s. 133; YAVUZ, Cevdet, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, İstanbul, Beta Yayınevi, 10. Baskı, 2014, s. 124.

⁴AKİPEK ÖCAL, Şebnem/ KARA, İlhan, *Tüketici Hukuku*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, 2023, s. 61; AKINCI, *op. cit.*, s. 133; ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s.120; YÜNLÜ, Semih, “Türk Borçlar Kanunu Hükümlerince Satıcının Ayıp Sorumluluğu Bakımından Alıcının Külfetleri”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 25, Sayı 1, Haziran 2019, ISSN 2146-0590, ss. 329–359, s. 330; ÇAĞLAYAN, Hasan Can, “Ayıplı Hizmetten Doğan Sorumluluk ve Seçimlik Haklar”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Sayı 7, 2016, ss. 351-372, s. 359-360.

⁵ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 143-144; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 330-331; AKINCI, *op. cit.*, s. 135; YAVUZ, *Borçlar Özel, op. cit.*, s. 130.

⁶AKKURT, Sinan Sami/ ERDOĞAN, Kemal/ TOKAT, Hüseyin, *Borçlar Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, 2019, s. 424; AKINCI, *op. cit.*, s. 135-136; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 331; ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s.123-127.

§ 1. SATICININ AYIPTAN SORUMLULUĞU

I. Ayıp Kavramı

Ayıp; satılan şeyde ortaya çıkan ve alıcının o şeyden tamamen veya olması gerektiği gibi faydalanmasını engelleyen eksikliklerdir¹. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun² m. 8/T'de “Ayıplı mal, tüketiciye teslimi anında, taraflarca kararlaştırılmış olan örnek ya da modele uygun olmaması ya da objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşımaması nedeniyle sözleşmeye aykırı olan maldır.” şeklinde tanımlanmıştır. Örneğin satın alınan halının kullanma talimatı verilmemesi ve ilk yıkamada keçeleşerek kullanılmaz hâle gelişi³, satılan buzdolabının bozuk, nohutların böcekli olması, fotoğraf makinesinin çektiği

¹ZEVLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 120; EREN, Fikret, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, Yetkin Yayınları, 7. Baskı, 2019, s. 100-102; AKINCI, *op. cit.*, s. 133; AKİPEK ÖCAL/ KARA, *op. cit.*, s. 61; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 422; ZEVLİLER, Aydın, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 8. Baskı, 2004, s. 115; GÜMÜŞ, Mustafa Alper, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 1. Cilt, 3. Baskı, 2013, s. 68; TUNÇOMAĞ, Kenan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 2. Cilt, 2. Baskı, 1974, s. 87; UYGUR, Turgut, *Borçlar Kanunu Özel Borç İlişkileri*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 3. Cilt, 1991, s. 336; AYDOĞDU, Murat, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Getirdiği Yeniliklere Genel Bakış, Sözleşmeye Aykırılık, Ayıplı İfa Kavramlarına Getirdiği Farklı Yaklaşım ve Bu Konudaki Önerilerimiz”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, Sayı 2, 2013, ss. 1-62, s. 26; KİBAR, Ahmet Fevzi, “Yargıtay HGK’nın E: 2018/929, K: 2019/515 Sayılı Taşınmaz Mal Satışına İlişkin Kararının Ayıplı İfa- Eksik İfa Özelinde Değerlendirilmesi”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 29, Sayı 1, 2021, ss. 813-842, s. 825; ARAL, Fahrettin, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, Ankara, Savaş Yayınevi, 1997, s. 55; AYAN, Nurşen, “Taşınır Satımında Satıcının Kanundan Doğan Ayıba Karşı Tekeffül Borcu”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, 2007, ss. 11-37, s. 16; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 330; ÜNLÜTEPE, Mustafa, “Taşınır Satış Sözleşmesinde Satıcının Ayıptan Sorumluluğu Bakımından Gözden Geçirme ve Bildirim Külfetinin Yerine Getirilmesinin Tabi Olduğu Süreler”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 24, Sayı 1, Haziran 2018, ISSN 2146-0590, ss. 296-335, s. 297; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 359-360; “... Ayıp; yasa yada sözleşmede öngörülen unsurlardan birinin veya birkaçının eksikliği yada olmaması gereken vasıfların olmasıdır...”, Y. 13. HD, T. 19.06.2017, E. 2016/37131, K. 2017/7568, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 14.04.2025).

² RG. 28.11.2013, S. 28835.

³ Y. HGK. T. 09.10.2002, E. 13-755, K. 783, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 14.04.2025).

fotoğrafların bulanık olması ayıbın varlığını göstermektedir⁴. Ayıptan sorumlulukta, satıcı bu ayıplardan alıcıya karşı sorumlu olmaktadır⁵. TBK m. 219/I uyarınca, “Satıcı, alıcıya karşı herhangi bir surette bildirdiği niteliklerin satılarda bulunmaması sebebiyle sorumlu olduğu gibi, nitelik veya niteliği etkileyen niceliğine aykırı olan, kullanım amacı bakımından değerini ve alıcının ondan beklediği faydaları ortadan kaldıran veya önemli ölçüde azaltan maddi, hukuki ya da ekonomik ayıpların bulunmasından da sorumlu olur.”. Hükümün ilk kısmında, satıcının önceki bir zamanda alıcıya karşı belirttiği, söz verdiği ya da taahhüt ettiği özellikleri satılan şeyin taşınmamasından (zikir ve vaat edilen niteliklerden) sorumlu olduğu vurgulandığı gibi, hiçbir söz vermemiş olsa dahi Türk Medeni Kanunu⁶ m. 2 dürüstlük kuralı⁷ uyarınca o şeyin özelliği gereği kullanım amacı açısından taşınması gereken, taşımadığı durumda satılan şeyden faydalanma imkânını kaldıran, bu imkânı kısıtlayan ayıptan (lüzumlu vasıflarda ayıptan) da sorumlu olduğu vurgulanmaktadır⁸.

TBK m. 219/II’ de satıcının ayıpları bilmemesinin, sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı düzenlenmiştir. Bir diğer deyişle, ayıptan sorumluluk halinde satıcının kusurlu olmasının aranmadığı, satıcının alıcıya karşı sorumlu olabilmesi için; satıcının ayıbı bilmesinin gerekmediği vurgulanmaktadır⁹. Ayıba, sadece TBK’de yer

⁴ZEVKLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 116; ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 120.

⁵AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 424; AKINCI, *op. cit.*, s. 133; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 101.

⁶RG. 08.12.2001, S.24607.

⁷TMK m. 2 “Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır.”. Dürüstlük ilkesi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. AYAN, Mehmet/ AYAN, Nurşen, *Medeni Hukuka Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, Başlangıç Hükümleri*, Ankara, Seçkin Yayınları, 12. Baskı, 2016, s. 189 vd.

⁸EREN, Özel, *op. cit.*, s. 100; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 423; AKINCI, *op. cit.*, s. 134; ZEVKLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 116; KÜÇÜKBAY, Esmâ, *Tüketici İşlemi Niteliğindeki Taşınmaz Satış Sözleşmelerinde Satıcının Ayıptan Sorumluluğu*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021, s. 72-73; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 297-298; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 360; “Ayıp, satıcının, alıcıya herhangi bir şekilde bildirdiği (varlığını vaat ettiği) veya alıcının dürüstlük kuralına göre beklediği vasfın satılarda bulunmaması, alıcının malda olmasını normal olarak beklediği niteliğin bulunmamasıdır...”, Y. HGK., T. 04.05.2016, E. 2014/13-1125, K. 2016/587, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 15.04.2025).

⁹ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 298; ZEVKLİLER/GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 126; AKINCI, *op. cit.*, s. 135; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 100.

verilmemiş olup, ayıp hususu TKHK’de de ayrıntılı şekilde düzenleme alanı bulmuştur. Bu husus, TKHK m. 8/II’de yer alan “Ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda, internet portalında ya da reklam ve ilanlarında yer alan özelliklerinden bir veya birden fazlasını taşımayan; satıcı tarafından bildirilen veya teknik düzenlemesinde tespit edilen niteliğe aykırı olan... eksiklikler” cümlesinde zikir ve vaat edilen vasıflarda ayıp durumunu; “muadili olan malların kullanım amacını karşılamayan, tüketicinin makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran... eksiklikler” cümlesinde lüzumlu vasıflarda ayıp halini ifade etmektedir¹⁰. Satın alınan buzdolabının veya klimanın soğutmaması, kullanım amacını karşılamamaya örnek olarak verilebilir¹¹.

Satıcının taahhüt ettiği niteliklerin satılarda bulunması gerekir, aksi takdirde malın ayıplı olduğu kabul edilmektedir. Yargıtay bir kararında davalı şirketten üç yıllık internet aboneliği de içinde olmak üzere bilgisayar satın alındıktan bir süre sonra internet hizmetinin verilmemesini ayıp niteliğinde saymamış ve sözleşmeden dönme hakkının satıcı açısından orantısız olacağı yönünde karar vermiştir¹².

TKHK m. 8/III’te; sözleşme konusu malın, taraflarca kararlaştırılan süre içerisinde teslim edilmemesinin ya da montajının satıcı ya da onun sorumluluğu altındaki kişiler tarafından usulüne uygun şekilde yerine getirilmemesinin sözleşmeye aykırı ifa niteliği taşıdığı; malın montajının tüketici tarafından yapılmasının kararlaştırıldığı durumlarda ise, montaj talimatlarında mevcut bulunan eksikten ya da hatalardan dolayı montajın hatalı şekilde gerçekleştirilmesinin de sözleşmeye aykırı ifa olarak kabul edildiği düzenlenmiştir (TKHK m. 8/III). Bu hükümde satılan şeyin sözleşmede belirtilen süre içinde teslim edilmemesi veya montajının olması gerektiği gibi yapılmaması halinin de ayıplı ifa olarak düzenlendiği görülmektedir¹³. Bir diğer

¹⁰AKINCI, *op. cit.*, s. 134; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 121; ZEVLİLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 116; ATAMER, Yeşim M/ BAŞ, Ece, “Avrupa Birliği Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak 6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Koruması Hakkında Kanun Uyarınca Satım Sözleşmesinde Ayıptan Doğan Sorumluluk”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt 88, 2014, ss. 19-60, s. 22; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 297-298.

¹¹ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 121.

¹²Y.13. HD., T. 25.11.2002, E. 2002/9489, K. 2002/12654, <https://legalbank.net/belge/y-13-hd-e-2002-9489-k-2002-12654-t-25-11-2002/449432/> (Erişim Tarihi:14.04.2025).

¹³AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 423; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 126.

deyişle, bu hüküm sayesinde satılan şeyin sözleşmede belirtilen süre içerisinde teslimin gerçekleştirilmemesini yani temerrüt halini ayıplı ifa olarak düzenleyerek temerrüt halinde de alıcının ayıp hükümlerinden faydalanmasına imkân tanımaktadır¹⁴. Ancak TKHK’de satılan şey dışında, satıcının temerrüdü de ayıp olarak kabul edilirken, TBK’de ayıbın sınırları daha dar tutulmuş ve malın kendisiyle sınırlanmıştır. Bu nedenle TBK’de satıcının temerrüdü halinde, ayıp hükümlerine başvurulamamaktadır. Sonuç olarak, satıcının temerrüdü halinde TBK ve TKHK’da farklı hükümler uygulanmaktadır.

Satıcının ayıp sebebi ile sorumluluğunun doğabilmesi için maddi ve şekli şartların bulunması gerekir¹⁵. Maddi şartlar; söz verilen veya bildirilen (zikir ve vaat edilen) niteliklerde maddi şartlar ve bulunması gereken (lüzumlu) niteliklerde maddi şartlar olmak üzere iki başlık altında incelenecektir¹⁶.

II. Ayıptan Sorumluluğun Maddi Şartları

A. Vaat Edilen Nitelikte Ayıptan Sorumluluğun Maddi Şartları

Bu durumda satıcı; alıcıya, kullanma amacı yönünden olması gereken özellikler (lüzumlu vasıflar) yanında ek olarak söz vermektedir¹⁷. Satılan şeyde vaat edilen

¹⁴ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 122.

¹⁵ZEVKLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 116; ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 122.

¹⁶ARAL, *op. cit.*, s. 58-59; AKINCI, *op. cit.*, s. 134; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 104; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 297; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 360.

¹⁷UYGUR, *op. cit.*, s. 338; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 423; ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 122; “Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin 15.09.2015 tarihinde dava dışı bir firmadan beheri için 79.000,00 TL ödeyerek 11 adet Volkswagen Jetta marka aracı ikinci el olarak satın aldığını, davalı şirketin zikredilen markanın Türkiye distribütörü ve ithalatçısı olduğunu, Amerika Birleşik Devletleri Çevre Koruma Ajansı (EPA) tarafından 18.09.2015 tarihinde Volkswagen grubunun Temiz Hava Yasasını ihlal ettiğine dair bir haber yayınlandığını, haberde, zikredilen üreticinin, dizel motorları programladığı, bu programla, araçların nitrojen oksit (NOx) çıkışının, düzenleyici test sırasında ABD standartlarına uygun gözükmesini sağladığını ancak gerçekte 40 kat daha yüksek NOx üretimine neden olduğu bilgisine yer verildiğini, nitekim bu haberler üzerine ABD yetkili makamlarınca üretici firmaya cezai işlem uygulandığını, davalı şirketin internet sitesinden emisyon hilesine maruz kalan araçların tespit edilebildiğini, müvekkilinin bu siteden araçların şasi numarasını girerek yaptığı araştırmayla, davaya konu tüm araçlarda emisyon hilesinin mevcut olduğunu tespit ettiğini, söz konusu emisyon hilesinin gizli ayıp niteliğinde olduğunu,

şartın bulunmaması için satıcının alıcıya karşı bu hususta söz vermesi ve bu söz vermenin ciddi bir şekilde yapılması gereklidir¹⁸. Örneğin satıcının sattığı bileziğin 22 ayar altın olduğunu ya da kolyenin üzerindeki tüm taşların pırlanta olduğunu ya da satılan aracın hiç kullanılmamış olduğunu ya da tamir görmemiş olduğunu belirtmesi, satılan bağımsız bölümün önüne okul yapılacağını söylenmesi ancak yüksek katlı bir alışveriş merkezi yapılarak dairenin önünün kapanmasından dolayı %35 değer kaybı yaşaması¹⁹ gibi durumlarda “vasıfların zikir ve vaat edilmesi” (niteliklerin bildirilmesi) şartı oluşmaktadır²⁰. Ancak karıştırmamak gerekir ki satılan aracın fren aygıtının bulunmaması ya da bir klimanın soğutmayı sağlayan parçalarının bulunmamasında “lüzumlu vasıflarında ayıp”tan (kullanım amacı yönünden bulunması gereken niteliklerde ayıp) bahsedilmektedir²¹. Zira soğutmayı sağlayan parçaları bulunmayan bir klimadan veya freni bulunmayan bir araçtan yararlanma imkânı bulunmayacaktır²². Önemle belirtmek gerekir ki satıcıların mallarını övmek için söyledikleri abartılı sözler, kural olarak söz verilen (zikir ve vaat edilen) nitelikler olarak anlaşılmamaktadır²³.

araçların bu haliyle, satıcı tarafından kullanma kılavuzunda bildirilen teknik düzenleme ve donanımına sahip olmadığını, üretici firma tarafından düşük gösterilen emisyon değerlerinin hava kirliliğine neden olduğu gibi beyin ve akciğerlerde ciddi sağlık sonuçlarına yol açtığını, üretici şirket ve davalı tarafından her ne kadar söz konusu problemin bir güncellemeyle giderilebileceği belirtilmiş ise de bu güncellemenin aracın performansını düşürdüğünü ve yakıt tüketimini de artırdığını, bu hususun üretici firmanın CEO'su tarafından teveli olarak ikrar edildiğini, ayrıca bu hususu belirtir testler bulunduğunu, davaya konu araçların bu haliyle Tip Onay Yönetmeliğine aykırı olup hukuki ayıplı addedilmesi gerektiğini...”, Y. 11. HD., E. 2022/1744, K. 2023/5337, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 14.04.2025).

¹⁸ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 122.

¹⁹Y. 13. HD. T. 02.10.2013, E. 2012/24807, K. 2013/24013, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 14.04.2025).

²⁰AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 423; ZEVKLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 116.

²¹ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 122; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 423; ZEVKLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 116.

²²Y. 3. HD., T. 07.07.1964, 4913/4188, OLGAC, Senai, *Satış- Trampa- Bağışlama*, Olgaç Matbaası, Ankara 1977, s. 124-125; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 110.

²³ARAL, Fahrettin/ AYRANCI, Hasan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul, Yetkin Yayınları, 9. Baskı, 2012, s. 107.

B. Lüzumlu Nitelikte Ayıptan Sorumluluğun Maddi Şartları

1. Satılan Malda, Elverişliliği Kaldıran veya Önemli Şekilde Azaltan Eksiklik Olmalıdır

TBK m. 219'a göre, kullanım amacı bakımından satılanın değerini ve alıcının satılan şeyden beklediği faydaları ortadan kaldıran veya faydaları önemli miktarda azaltan eksikliklerden satıcı sorumlu olmaktadır (TBK m. 219). Satılan şeyin hangi amaç ile kullanılacağı, sözleşmeden veya tarafların ortak amacından anlaşılamıyorsa, o durumdaki yaygın görüşe göre değerlendirilmektedir²⁴. Örneğin elektrikli su ısıtıcısından beklenen fayda suyu kaynatması, tencereden beklenen fayda yemek pişirmesidir ancak tencere ateşe karşı dayanıklı değilse ve kısa süre ateş üzerinde kalmasına rağmen teflon kaplaması çatlayıp kırılırsa özgüleme(tahsis) amacına aykırılık bulunduğu söylenebilmektedir²⁵.

Önceki Borçlar Kanunu'nda ekonomik ve hukuki ayıplara açıkça yer verilmese de doktrin ve yargı kararlarında satıcının bu tür ayıplardan da sorumlu olduğu kabul edilmiştir²⁶. 6098 S. TBK m. 219/I'de; maddi, hukuki ve ekonomik ayıp ifadeleriyle satıcının üç tür ayıptan sorumlu olduğu hükme bağlanmıştır (TBK m. 219/I). Benzer şekilde, TKHK m. 8/II'de malların maddi, hukuki ya da ekonomik yönden eksiklikler taşıması hâlinde, söz konusu malların ayıplı mal kapsamında değerlendirileceği ifade edilmiştir (TKHK m. 8/II).

²⁴AKINCI, *op. cit.*, s. 136.

²⁵ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 123; ZEVKLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 117.

²⁶YAVUZ, Cevdet, *Satıcının Satılanın (Malın) Ayıplarından Sorumluluğu*, İstanbul, Beta Yayıncılık, 1989, s. 71.

Maddi ayıp; satılan şeyin fiziksel, kimyasal ve teknik varlık ve durumunu olumsuz olarak bozan, etkileyen ayıptır²⁷. Satılan şey dış görünüm itibariyle satılana uymuyorsa, fizik, teknik ve kimyasal özelliklerinden biri veya birkaçı eksik olduğu için beklenen faydaya haiz değilse maddi ayıbın varlığından söz edilmektedir²⁸. Maddi ayıba örnek olarak teslim edilen şeyin, kırık, yırtık, çürük, bozuk, çatlak, lekeli, patlak, delik, sahte olması, boya vermesi vb. durumlar verilebilmektedir²⁹. Televizyonun çalışmaması, evin pencerelerinden su sızdırması³⁰, tohumun bozuk olması³¹, fayansların çatlaması ve ufalanması³², bileziğin sahte çıkması gibi haller maddi ayıba örnek verilebilir.

Ekonomik ayıp, satılan şeyin normal özellik ve niteliğine göre sağlaması gereken verim ve faydayı sağlayamamasıdır³³. Ekonomik ayıba örnek olarak, reklamda veya kullanma kılavuzunda az miktarda yakıt tükettiği belirtilen aracın çok yakıt

²⁷AKİPEK ÖCAL/ KARA, *op. cit.*, s. 62; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 360; AKINCI, *op. cit.*, s. 133; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 123; EREN, Özel, *op. cit.*, s.104; ARAL, *op. cit.*, s. 57; GÜMÜŞ, *op. cit.*, s. 72; YAVUZ, Borçlar Özel, *op. cit.*, s. 127; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 336.

²⁸EREN, Özel, *op. cit.*, s. 104-105; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 123; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 423.

²⁹GÜMÜŞ, *op. cit.*, s. 72; ARAL, *op. cit.*, s. 57; AKINCI, *op. cit.*, s. 133; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 123-124; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 105; ZEVLİLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 117.

³⁰AKINCI, *op. cit.*, s. 133.

³¹“Dava konusu karpuz fidelerinin gelişmeyip çürümeye başlaması üzerine davacılar mahkeme aracılığı ile tespit yaptırmış, tespit dosyalarında alınan bilirkişi raporlarının tebliği ile dava konusu zararın karpuz fidelerindeki bakteriyel hastalıktan ileri geldiği öğrenilerek eldeki tohumların ayıplı olma”sından kaynaklı açılan dava için bkz. Y. 13. HD. T. 31.01.2013, E. 2013/1592, K. 2013/1980, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr> (Erişim Tarihi: 16.04.2025); Aynı yönde verilen bir başka karar için bkz. Y. 13 HD. T. 08.10.2015, E. 2014/36592, K. 2015/29225, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr> (Erişim Tarihi: 16.04.2025).

³²“Fayanslarda meydana gelen çatlama ve ufalanma nedeni ile dosya temyiz edilmiştir. Fayanslardaki çatlama binanın esnemesinden kaynaklı ise bu durumda satıcının ayıba karşı tekeffül sorumluluğunun olmadığı ancak, fabrika hatasından kaynaklı ufalanmalar ayıplı mal satışı niteliğinde olduğundan satıcının sorumluluğunun olduğu” yönündeki karar için bkz. Y. 13. HD.T. 13.04.1998, E. 1998/2273, K. 1998/3034, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr> (Erişim Tarihi: 16.04.2025).

³³EREN, Özel, *op. cit.*, s. 105; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 423; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 361; AKINCI, *op. cit.*, s. 134; ARAL, *op. cit.*, s. 57; GÜMÜŞ, *op. cit.*, s. 73; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 336; AKİPEK ÖCAL/ KARA, *op. cit.*, s. 63.

tüketmesi³⁴, protezin mekanik yetersizlik sebebiyle verimli çalışmaması³⁵, az miktarda elektrik tükettiği vaat edilen buzdolabının çok elektrik tüketmesi, saatte 200 km hız yaptığı söylenen aracın 160 kilometrenin üzerine çıkamaması, 24 megapiksel fotoğraf çektiği belirtilen fotoğraf makinesinin 20 megapiksel fotoğraf çekebilmesi halleri verilebilmektedir³⁶.

Hukuki ayıp, kamu hukukunun belirlediği sınırlamalardan kaynaklanan eksikliklerdir³⁷. Örnek olarak, üzerinde inşaat yapılabileceği belirtilen arazi üzerinde inşaat sınırlamasının bulunması³⁸, satılanın hacizli olması³⁹, satılanın hukuka aykırı marka taşıması, bir başka kişinin patent veya telif hakkını ihlal etmesi, kullanımı yasak olan ilacın kullanımının serbest olduğu belirtilerek satılması halleri verilebilmektedir⁴⁰.

Yargıtay, gümrük yasağı olan bir araca gümrük idaresince el konulması⁴¹, şasi numarası sonradan vurulan (kaçak) arabanın şasisine ceza mahkemesince el

³⁴ Y. HGK.T. 05.11.2003, E. 2003/13-622, K. 2003/622, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr> (Erişim Tarihi: 18.04.2025).

³⁵ Y. 13. HD. T. 16.03.2001, E.2001/123, K. 2001/2521, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr> (Erişim Tarihi: 18.04.2025).

³⁶ ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 124; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 423.

³⁷ AKİPEK ÖCAL/ KARA, *op. cit.*, s. 64; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 105-106; ARAL, *op. cit.*, s. 57; AKINCI, *op. cit.*, s. 133-134; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 423; ZEVLİLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 117; GÜMÜŞ, *op. cit.*, s. 72; YAVUZ, Borçlar Özel, *op. cit.*, s. 127; oturma izninin alınmamış olması hukuki ayıp niteliğindedir bkz. Y. 15. HD. T.16.10.1989, E. 989/555 K. 4242, KARAHASAN, Mustafa Reşit, *Türk Borçlar Hukuku*, İstanbul, Beta Yayıncılık, 6. Cilt, 1992, s. 158; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 336; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 361.

³⁸ AKINCI, *op. cit.*, s. 134; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 106; ARAL, *op. cit.*, s. 57.

³⁹ Y. 13. HD. T. 18.03.1985, E. 1985/451, K. 1985/1794, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025); Y. 13. HD. T. 17.01.1984, E.1983/8440, K.1984/168, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025); Y. 13. HD. T. 22.10.2001, E. 2001/7856, K.2001/9445, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025).

⁴⁰ AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 424.

⁴¹ Y. HGK. T. 24.01.2007, E. 2007/19-25, K. 2007/21, <https://legalbank.net/belge/y-hgk-e-2007-19-25-k-2007-21-t-24-01-2007-alicinin-tercih-hakki/352842/> (Erişim Tarihi: 21.04.2025).

konulması⁴², satılan mal üzerindeki haciz nedeniyle mala el konulması, satıştan sonra ortaya çıkan geçmiş döneme ait vergi borcu bulunması hallerini hukuki ayıp sayılmıştır⁴³.

Ayrıca, satılan şey yerine başka bir şeyin verilmesi durumunda, hâkim görüşe göre ve kanaatimizce ayıp hükümleri değil; hiç ifa etmeme (aliud veya yanlış ifa) hali olarak değerlendirilerek bu durumda TBK m. 112 vd. hükümlerinin uygulanması gerekmektedir⁴⁴. Zira bu durumda borç hiç ifa edilmemektedir. Ayrıca, Viyana Satım Sözleşmesi'nde de aliud ifa ayıplı ifa sayılmayıp, hiç teslim edilmeme olarak değerlendirilir⁴⁵. Örneğin deniz motoru yerine kara motoru, altın kolye yerine gümüş kolye, ahşap masa yerine plastik masa, pirinç yerine buğday, ceviz ağacından dolap yerine sunta dolap verilmesi hallerinde hiç ifa etmemeden ya da yanlış (aliud) ifadan bahsedilmektedir⁴⁶. Yargıtay'a göre trafik kaydında benzinli gözükmemesine rağmen aracın mazotlu çıkması, 1987 model otomobil yerine 1986 model otomobil teslim

⁴² Y. 13. HD. T. 14.01.1985, E. 1984/7744, K. 1985/119, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025); ayrıca bkz. Y. 13. HD. T. 05.12.2017, E. 2015/39076, K.2017/12079, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025).

⁴³ ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 124.

⁴⁴ HATUNOĞLU, Seda, *Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun Kapsamında Satıcının Ayıba Karşı Tekeffülünden Doğan Sorumluluğu*, Ankara, Seçkin Yayınları, 2019, s. 48; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 103; ARAL, *op. cit.*, s. 56; GÜMÜŞ, *op. cit.*, s. 71; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 117; "... Açıklandığı gibi davacıya satılan cihaz yerine başka bir nitelikleri olan cihazın teslim edildiği bu durumda, satımda ayıplı mal teslimi olarak düşünülmemesi gerekir. Bu sebeple de olayda TTK 25 ve ayıpla ilgili BK hükümlerinin ve hak düşürücü sürelerin uygulanması mümkün değildir...", Y. 11. HD, T. 25.05.1998, E. 1998/2320, K. 1998/3782, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025).

⁴⁵ AYHAN, Hilal Lale, "Birleşmiş Milletler Viyana Satım Sözleşmesi'ne Göre Uluslararası Satım Sözleşmelerinde Satıcının Ayıba Karşı Tekeffül Borcu", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* Cilt 15, Sayı 2, 2011, ss. 1-57, s. 10.

⁴⁶ ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 125; ZEVLİLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 118.

edilmesi⁴⁷ aliud (yanlış) ifa olarak değerlendirilmiştir⁴⁸. Ayrıca Yargıtay, koyun sütü yerine aynı miktarda inek sütü teslimini ayıplı ifa kabul etmektedir⁴⁹. Görüldüğü üzere Yargıtay, aliud ifa ve ayıplı ifa arasında net bir ayırım yapmamaktadır. Ayıplı ifa mı yoksa aliud (yanlış) ifa mı olduğu, o işteki yaygın görüş ele alınarak karar verilmelidir⁵⁰.

Teslim edilen şeyde ayıp mı yoksa eksik ifa mı olduğu konusunda tereddüt yaşanabilir. Bu halde, belirlenenen daha az miktarda malın teslimi eksik ifanın

⁴⁷Y. 11. HD. T. 20.02.1990, E. 1988/9372, K. 1990/1085, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr> (Erişim Tarihi: 23.04.2025); İsviçre Federal Mahkemesinin 1964 modeli Jaguar otomobili yerine 1963 model Jaguar teslimi durumunda aliud ifanın olduğu yönünde benzer bir kararı bulunmaktadır, ACEMOĞLU, Kevork, “‘Aliud’ ve Federal Mahkemenin ‘Aliud’ Konusundaki Tutumu Üzerine”, *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 9, 1972, ss. 19-29, s. 22.

⁴⁸ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 125; ZEVKLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 118; aynı yönde verilen bir başka karar “... Davacılar 1993 model makine yerine 1980 model makine teslim edildiğini, bir başka anlatımla doktrinde ‘aliud’ teslim olarak tanımlanan satın alınandan başka bir şeyin teslim edildiğini iddia etmişlerdir. Ayıplı mal teslimi ile sözleşme konusu şeyden başka bir şeyin teslimini birbirinden ayırmak gerekir. Bu ayırımın önemi uygulanacak olan kanun hükümleri ve meydana çıkacak hukuki sonuçlarında kendini gösterir. Doktrinde ve yerleşik yargı kararlarında satılan şeyin ayıplı olduğu bir başka anlatımla ifanın ayıplı olarak değerlendirildiği durumlarda BK.nun 194. madde hükmünün, aliud teslim söz konusu ise BK.nun 96. maddesi hükmünün uygulanacağı kabul edilmektedir... Aksi halde davacıların malı görüp belirlemeden proforma faturada yazılı nitelikte malı finansal kiralama yoluna gitmişlerse 1993 model makine yerine 1980 model makine teslimi sözleşmeye uygun ifa etmeme (aliud teslim) halini oluşturur...”, Y. 19. HD, T. 26.11.2004, E. 2004/1917, K. 2004/11686, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025).

⁴⁹ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 125; ZEVKLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 118; “... Uyuşmazlık, davalının teslim aldığı sütün koyun sütü olup olmadığı konusundadır. Davalı, davacının sözleşmeye aykırı olarak koyun sütü yerinde düşük derecede inek sütü verdiğini savunmuştur. Olayda devam eden, süt teslimi konusudur. Davalının, teslim edilen sütün sözleşmeye uygun olmadığı ve inek sütü olduğu yolunda BK.nun 198. maddesine uygun bir ayıp ihbarı bulunmamaktadır. Davalı bu hususu aylık süt parası kendisinden istendiği zaman öne sürmüştür. Oysa savunmaya göre, süt teslim alınırken derecesinin düşük ve inek sütü olduğu anlaşılmıştır. Bu itibarla davalının bu yönü BK.nun 198. maddesi gereğince derhal davacı satıcıya ihbar etmesi gerekirdi. İhbar borcunu yerine getirmediğine göre teslim edilen sütlerin sözleşmeye uygun olduğunu kabul etmiş sayılır (BK.nun 198/2)...”, Y. 13. HD. T. 12.11.1987, E. 1987/4785, K. 1987/5503, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr> (Erişim Tarihi: 23.04.2025).

⁵⁰ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 125; Federal Mahkeme’ye göre, bir çeşit borcunun ifasında, o çeşidi belirleyen her unsur teslim edilen şeyde var olmalıdır. Bunlardan bir tanesi bile eksik olursa o üzerinde anlaşılan, belirlenen şey olmaktan çıkar ve aliud olur, ACEMOĞLU, *op. cit.*, s. 22.

varlığını göstermektedir⁵¹. Alacaklıya borcun tamamı ifa edilmemişse, alacaklı eksik ifayı kabul etmek zorunda olmayacaktır⁵². Ancak, eksiklik malın miktarına değil, niteliğine ilişkinse bu halde ayıbın varlığından bahsedilebilir⁵³. Örneğin anlaşmaya göre bir halının metrekaresinde kaç ilmek olduğu kararlaştırılmasına rağmen eksik ilmek çıkması⁵⁴ ya da dikilen elbisenin kararlaştırılan ölçüden daha kısa olması durumlarında ayıbın varlığından bahsedilebilmektedir⁵⁵.

TKHK m. 8/III’te, sözleşme konusu malın, taraflarca kararlaştırılan süre içerisinde teslim edilmemesinin ya da montajının satıcı ya da onun sorumluluğu altındaki kişiler tarafından usulüne uygun şekilde yerine getirilmemesinin, sözleşmeye aykırı ifa niteliği taşıdığı; malın montajının tüketici tarafından yapılmasının kararlaştırıldığı durumlarda ise, montaj talimatlarında mevcut bulunan eksikten ya da hatalardan dolayı montajın hatalı şekilde gerçekleştirilmesinin de sözleşmeye aykırı ifa olarak kabul edildiği düzenlenmiştir (TKHK m. 8/III). Satılan şeyin, anlaşmada belirlenen veya TBK m. 2 dürüstlük kuralı uyarınca objektif olarak kendisinden beklenen kullanım amacına uygun şekilde teslimi sağlanmalıdır⁵⁶. Bazı durumlarda satılan şeyin montajı da gerekebilmektedir. Bu gibi hallerde satılan şeyin ayıpsız bir şekilde teslim edilmesi yeterli olmayıp, ek olarak montajı da gereği gibi yapılmalıdır⁵⁷. Alıcı

⁵¹EREN, Özel, *op. cit.*, s. 103; ARAL, *op. cit.*, s. 56; YAVUZ, Borçlar Özel, *op. cit.*, s. 129.

⁵²EREN, Fikret, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Yetkin Yayınları, 23. Baskı, 2018, s. 946.

⁵³ARAL, *op. cit.*, s. 56.

⁵⁴ZEVKLİLER, Aydın, *Açıklamalı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun- Örnek Yargıtay Kararları ve İlgili Yönetmelikler- Tebliğler- Avrupa Birliği Direktifleri*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2001, s. 67.

⁵⁵ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 125; “tanıtım aşamasında daireye ilişkin olarak teras ölçüsünün 22,66 m2 olacağı taahhüt edilmesine rağmen teslim edilen teras büyüklüğünün 12,30 m2 olduğu...”, bkz. Y. 13. HD. E. 2014/34355, K. 2015/29452, <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar/1806114/> (Erişim Tarihi: 29.04.2025).

⁵⁶AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 423; ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 126.

⁵⁷*Ibid.*

satılanı alırken montaj için de talimat vermişse montajın da gereği gibi yapılmaması durumunda TKHK m. 8/III gereği sözleşmeye aykırı ifa hali oluşmaktadır⁵⁸.

2. Ayıp, Yarar ve Hasarın Geçişinden Önce Var Olmalıdır

Ayıbın varlığından söz edebilmek için; satılan şeydeki ayıp, yarar ve hasarın geçişinden daha önce satılan şeyde bulunmalıdır⁵⁹. Yarar ve hasar (zarar) alıcıya geçtikten, bir diğer ifadeyle satılan şeyin alıcıya tesliminden sonra doğan ayıplardan, satıcı kural olarak sorumlu olmamaktadır⁶⁰. Ancak satılan şeyin tesliminden sonra doğan ayıp, anlaşma sağlanmadan önceki bir sebepten kaynaklanıyorsa, satıcının sorumlu olması mümkün olmaktadır⁶¹. Uygulama alanında bu ayıplar genellikle imalat ayıpları ya da satılan şeyin taşınması sırasında doğan ayıplar olarak karşımıza çıkmaktadır⁶².

TKHK’de özel bir düzenlemeye yer verildiği görülmektedir. Ana kuraldan ayrılan söz konusu düzenlemeye göre TKHK m. 10/I uyarınca, teslim tarihinden itibaren altı ay içerisinde ortaya çıkan ayıpların, teslim anında mevcut olduğu karine olarak kabul edilmektedir ve bu durumda, malın ayıplı olmadığını ispat yükü satıcıya aittir; ancak, bu karine, malın veya ayıbın mahiyeti ile bağdaşmadığı takdirde uygulanmamaktadır (TKHK m. 10/I). Hükümdeki bu karine aksi iddia ve ispat edilebilen adi bir kanuni

⁵⁸*Ibid.*

⁵⁹ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s.362; AKINCI, *op. cit.*, s. 136; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 424; ZEVLİLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s.119.

⁶⁰AKINCI, *op. cit.*, s. 136; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 362.

⁶¹ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 126.

⁶²*Ibid.*

karinedir⁶³. Bu karine, doğası gereği kısa sürede bozulabilecek yiyecek vb. gibi mallar bakımından uygulama alanı bulmamaktadır⁶⁴.

3. Sorumluluk, Sorumsuzluk Anlaşmasıyla Kaldırılmamış Olmalıdır

Satıcının ayıptan sorumluluğu (ayıbı üstlenme borcu), kural olarak sorumsuzluk anlaşmasıyla ortadan kaldırılabilir⁶⁵. Bu sorumluluğun sözleşme ile kaldırıldığı durumlarda satıcı ayıptan sorumlu olmamaktadır⁶⁶. Ancak TBK m. 221’de satıcının, satılan malı ayıplı olarak devretmesinde ağır kusurunun bulunması hâlinde, ayıba ilişkin sorumluluğunu ortadan kaldıran ya da sınırlayan her türlü sözleşme hükmünün geçersiz sayılacağı düzenlenerek kimsenin kendi kusuruna dayanarak bir hak elde edemeyeceği yönündeki temel hukuk ilkesine uygun davranıldığı görülmektedir (TBK m. 221). Bir diğer ifadeyle, sorumluluk anlaşması, satıcının hilesi halinde geçersizdir⁶⁷. Satıcının, ayıbın varlığını bildiği ya da bilmesinin gerektiği hallerde hileli ayıbın varlığı söz konusu olmaktadır⁶⁸.

Ancak TKHK m. 13/II uyarınca, “Satıcı, sağlayıcı, üretici veya ithalatçı, ayıptan sorumluluğunu bertaraf eden veya sınırlayan sözleşme şartları geçersizdir.”. Bir diğer deyişle satıcı, tüketiciye karşı ayıptan doğan sorumluluğu ortadan kaldıran veya

⁶³ ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 364; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 126; Adi kanuni karine hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KARAKAŞ, Fatma Tülay, “Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Sayı 62, 2013, s. 738.

⁶⁴ ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 126; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 364.

⁶⁵ AKINCI, *op. cit.*, s. 137; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 424; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 127; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 364.

⁶⁶ ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 127; AKINCI, *op. cit.*, s. 137; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 424.

⁶⁷ AKINCI, *op. cit.*, s. 137; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 352; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 127.

⁶⁸ ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 127; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 352.

sınırlandıran bir sözleşme hükmü koysa bile bu hüküm geçersiz sayılır. Zira tüketici satışları, zayıf taraf olan tüketiciyi koruma amacı gütmektedir.

4. Ayıp, Gizli Olmalıdır

TBK m. 222/I'de satıcının, satış sözleşmesinin kurulması anında alıcının daha önceden bildiği ayıplardan dolayı sorumlu tutulamayacağı düzenlenmiştir (TBK m. 222/I). Bir başka düzenleme TKHK m. 10/II'dir. TKHK m. 10/II'de tüketici, maldaki ayıbı sözleşme yapılırken biliyorsa ya da tüketicinin bu ayıbı bilmesi bekleniyorsa, bu durumda malın sözleşmeye aykırı sayılmayacağı, ancak bunun dışındaki ayıplar için tüketicinin, kanundaki seçimlik haklarını kullanabileceği düzenlenmiştir (TKHK m. 10/II).

TBK m. 222/II uyarınca, alıcının olağan bir inceleme ile tespit edebileceği açık ayıplardan, satıcının ancak bu ayıpların bulunmadığını açıkça taahhüt etmiş olması hâlinde sorumlu tutulabileceği ifade edilmiştir (TBK m. 222/II). Bu hükümle, satılan şeyin alıcı tarafından yeterli derecede gözden geçirme veya muayene ile fark edebileceği (açık) ayıplardan, satıcının alıcıya karşı sorumlu olabilmesi için ayıbın olmadığına dair güvence vermesi gerektiği düzenlenmiştir⁶⁹. Bu hüküm, satış sırasında malın incelenmesinin mümkün olduğu satışlarda uygulanmaktadır. Ancak, alıcı satış sırasında malı inceleyememişse satıcı ortaya çıkan ayıptan sorumlu olmaktadır⁷⁰. Ek olarak TBK m. 223/II'de satılan malda olağan bir gözden geçirme ile fark edilmesi mümkün olmayan gizli bir ayıp mevcutsa, söz konusu hükmün

⁶⁹AKINCI, *op. cit.*, s. 136; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 127; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 304; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 112; "... Somut olayda, resmi kayıtlarda 87,00m2 olduğu yazılı taşınmazın teras kapatılıp daireye dahil edilerek 130,00 m2 olarak satıldığı ileri sürülmüştür. Dava konusu taşınmazın kullanım alanının resmîyette var olandan az olduğuna dair husus davacının satın aldığı bağımsız bölümün ekonomik değerini düşüren açık ayıp niteliğinde olup, taşınmazın davacıya tesliminden sonra kısa sürede yapılacak bir inceleme ile anlaşılabileceği gözetildiğinde açık ayıp olarak kabul edilmesi gerekir...", Y. 13. HD, T. 16.04.2015, E. 2014/19757, K. 2015/12356, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025).

⁷⁰ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 304.

uygulanmayacağı ve olağan bir gözden geçirmeyle anlaşılamayacak (gizli) ayıplar için, satıcının güvence vermese dahi sorumlu olduğu düzenlenmiştir (TBK m. 223).

Ayrıca TKHK m. 10/III uyarınca ayıplı malın, satışa sunulmadan önce, malın ayıbına ilişkin açıklayıcı bilgileri içerecek şekilde ve tüketicinin kolaylıkla okuyabileceği tarzda, üretici, ithalatçı veya satıcı tarafından malın üzerine veya ambalajına etiket konulmak suretiyle işaretlenmesinin ve bu etiketin tüketiciye verilmesinin ya da ayıba dair açıklayıcı bilginin fatura, fiş ya da satış belgesinde açıkça gösterilmesinin zorunlu olduğu düzenlenmiştir (TKHK m. 10/III). Hükümde, alıcının tüketici konumunda bulunduğu satışlarda; üretici, ithalatçı veya satıcının ayıptan sorumlu olmak istemediği durumlarda, satılan şeyin ya da ambalajının üzerine, herkesin kolaylıkla okuyabileceği “defoludur”, “ayıplıdır” ya da bu anlama gelebilecek bir etiket koyulması gerektiği ifade edilmektedir⁷¹. Bu sayede alıcı malın ayıplı olduğu bilerek satın aldığından satıcı ayıptan sorumlu olmayacak ve alıcı, satıcının ayıptan sorumluluğu yoluna gidemeyecektir⁷². Ayrıca TKHK m. 10/III’de malın ayıplı olduğunun satılan şeyin üzerinde veya etiketinde belirtilmesinin yanında, alıcıya verilen fiş, fatura ya da satış belgesi üzerinde gösterilmesi gerektiği de önemle vurgulanmaktadır (TKHK m. 10/III). Sonuç olarak, alıcının sözleşme kurulduğu sırada ayıbı bilmesi veya bilebilecek olması kendinden beklenebiliyorsa satıcı ayıptan sorumlu olmamaktadır⁷³.

Hayvan satışında TBK’de farklı bir düzenlemeye yer verildiği görülmektedir. TBK m. 220’de hayvan satışına ilişkin sözleşmelerde, satıcı; ayıptan sorumluluğu yazılı olarak açıkça üstlenmedikçe ya da kendisine atfedilebilecek ağır bir kusur

⁷¹AKINCI, *op. cit.*, s. 136; ARAL, *op. cit.*, s. 61; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 127; “...ürünlerin taklit olmadığını, outlet yada ikinci kalite olarak nitelenen ürünlerden olduğunu, lisanslı ürünleri Panayır Tekstil isimli firmadan aldığını, davaya konu olan ürünlerin lisanslı üreticinin ürettiği ve faturalı alınmış ürünler "outlet" yani ikinci kalite olduğu belirtilerek satıldığını savunarak, davanın reddini istemiştir...”, Y. 11. HD., E. 2018/5203, K. 2019/6590, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (Erişim Tarihi 12.05.2025).

⁷²AKINCI, *op. cit.*, s. 136; ARAL, *op. cit.*, s. 61.

⁷³AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 424.

bulunmadıkça, satılanın ayıplı olmasından dolayı satıcının sorumlu tutulamayacağı düzenlenmiştir (TBK m. 220). Bu düzenlenmeyle, sadece hayvan satışında uygulanmak üzere; satıcı, alıcıya karşı yazılı bir güvence vermediği ya da ağır kusurlu olmadığı sürece hayvanda bulunan ayıptan dolayı sorumlu olmamaktadır⁷⁴.

III. Ayıptan Sorumluluğun Şekli Şartları (Gözden Geçirme ve Bildirim Sürelerine Uyulması)

Alıcının gözden geçirme (muayene) ve bildirim⁷⁵ (ihbar) sürelerine uyması ile şekli şartlar gerçekleşir⁷⁶. TBK m. 223/I'de alıcının, teslim aldığı satılanı, işlerin olağan akışına göre imkân bulur bulmaz gözden geçirmek ve satılанда satıcının sorumluluğunu gerektiren bir ayıbı tespit etmesi hâlinde, bu durumu uygun bir süre içerisinde satıcıya bildirmekle yükümlü olduğu düzenlenmiştir (TBK m. 223/I). Hükümde bahsedilen uygun süre, satılan şeyin ve ayıbın özelliğine göre değişiklik

⁷⁴EREN, Özel, *op. cit.*, s. 108; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 128; YAVUZ, Satıcının Sorumluluğu, *op. cit.*, s. 41.

⁷⁵Ayıp hususunda gözden geçirme ve bildirim hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. YÜCER AKTÜRK, İpek, *Satım ve Eser Sözleşmelerinde Gözden Geçirme ve Bildirim Külfetleri*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012, s. 51 vd.

⁷⁶AKINCI, *op. cit.*, s. 137; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 114; ARAL, *op. cit.*, s. 62; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 331; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 301; HELVACI, Serap/ ALTINER YOLCU, Fatma Zeynep, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un İspat Yüküne İlişkin Getirdiği Düzenleme”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 24, Sayı 2, Aralık 2018, ISSN 2146-0590, ss. 804-822, s. 805.

gösterebilmektedir⁷⁷. Ancak ayıp tespit edildikten sonra, ayıbın geciktirilmeden bildirilmesi gerekir⁷⁸.

TBK m. 223/II'de alıcının, teslim edilen malı uygun bir süre içerisinde gözden geçirmek ve bir ayıp mevcutsa bunu satıcıya derhal bildirmekle yükümlü olduğu, aksi hâlde, malı olduğu gibi kabul etmiş sayılacağı vurgulanmaktadır (TBK m. 223/II). Ancak, malda alıcının yapacağı olağan bir inceleme ile ortaya çıkması mümkün olmayan gizli bir ayıp mevcutsa, bu durumda alıcının ihbar yükümlülüğünün, ayıbın öğrenildiği andan itibaren derhal satıcıya bildirimde bulunmak suretiyle doğacağı; aksi takdirde, alıcının malı ayıplı hâliyle kabul etmiş sayılacağı düzenlenmektedir (TBK m. 223/II). Maddenin aslında geçen “olağan bir gözden geçirmeyle ortaya çıkarılamayacak bir ayıp” ifadesi gizli ayıp olarak anlaşılmalıdır ve bu gizli ayıp uygun süre içerisinde gözden geçirme ile bildirilmemiş olsa da ileri bir zamanda ortaya çıktığında hemen satıcıya bildirilerek satıcı ayıptan sorumlu olabilmektedir⁷⁹.

⁷⁷Önceki Borçlar Kanunu'nda bildirimin “derhal” yapılması gerektiği düzenlenmişti. “Derhal” yerine “uygun süre” ifadesi yerinde olmuştur; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 334-335, 336; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 301; HELVACI/ ALTINER YOLCU, *op. cit.*, s. 806; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 363; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 425; “... ayıp bildirimin çabucak, gecikmeksizin yapılması (BK. m. 198) gerekmele birlikte çabucak deyiminden amaç, usule uygun gözden geçirme (muayene) için gerekli zamanın bitim anıdır...”, Y. 13. HD, T. 10.11.1980, E. 1980/5071, K. 1980/5769, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025); “Davalı tarafça ise, satışı yapılan malların gizli ayıplı olduğu ileri sürülmüştür. 6102 sayılı TTK'nın 23/1-c maddesi gereğince; malın ayıplı olduğu teslim sırasında açıkça belli ise alıcı 2 gün içerisinde durumu satıcıya ihbar etmelidir. Açıkça belli değilse alıcı malı teslim aldıktan sonra 8 gün içerisinde incelemek veya incelettirmekle ve bu inceleme sonucunda malın ayıplı olduğu ortaya çıkarsa haklarını korumak için durumu satıcıya ihbarla yükümlüdür. Diğer hallerde 6098 sayılı TBK'nın 223/2. maddesi uygulanır. TBK'nın 223/2. maddesine göre, alıcı gözden geçirmeyi ve bildirimde bulunmayı ihmal ederse, satılanı kabul etmiş sayılır. Ancak, satılana olağan bir gözden geçirmeyle ortaya çıkarılamayacak bir ayıp bulunması hâlinde, bu hüküm uygulanmaz. Bu tür bir ayıbın bulunduğu sonradan anlaşılırsa, hemen satıcıya bildirilmelidir, bildirilmezse satılan bu ayıpla birlikte kabul edilmiş sayılır.”, İstanbul BAM. 12. HD. T. 16.07.2025 E. 2022/2232 K. 2025/1205, <https://legalbank.net/arama> (Erişim Tarihi: 17.09.2025).

⁷⁸AKINCI, *op. cit.*, s. 137; ZEVLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 128; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 425; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 334; HELVACI/ ALTINER YOLCU, *op. cit.*, s. 806; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 363.

⁷⁹HELVACI/ ALTINER YOLCU, *op. cit.*, s. 809; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 117-120; AKINCI, *op. cit.*, s. 136-137; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 353; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 300, 303; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 425; ARAL, *op. cit.*, s. 67; “... Teslim tarihi ile ihbar tarihi arasında 1,5 aya yakın bir süre geçmiştir. BK.nun 198. maddesine göre, alıcı teslim aldığı malı örf ve adete göre, imkan hasıl olur olmaz muayene etmek ve satıcının tekeffülü altında olan bir ayıp gördüğü zaman bunu derhal satıcıya ihbar etmekle yükümlüdür. Bunu ihmal ettiği takdirde,

satılanı kabul etmiş sayılır. Ancak satılarda adi bir muayene ile meydana çıkarılamayacak bir ayıp mevcut olup da, bu ayıp sonradan meydana çıkarsa, bu durumu da derhal satıcıya ihbar etmediği takdirde gene satılanı bu ayıp ile birlikte kabul etmiş addolunur. Somut olayda, satım konusu mal bir deniz motorudur. Bu tür maldaki ayıp ancak derhal yapılacak bir muayene, yani çalıştırma sonucunda anlaşılabilir. Davacı alıcı bu motoru derhal çalıştırmak ve ayıplı olup olmadığını araştırmakla yükümlüdür. Şayet teslim alındığı tarihte yapılan çalıştırma ile motordaki arıza anlaşılamiyor ve ancak uzun süreli bir çalıştırma sonucunda arıza meydana çıkabiliyorsa o takdirde bu ayıba gizli ayıp denilebilir. Bütün bu yönler teknik bir bilirkişi incelemesi sonucunda ortaya çıkarılabilecek fen ve ihtisasa ilişkin bir konudur. Mahkemece bu yönlerde hiç bir inceleme ve araştırma yapılmadan ve bu yönlere hiç bir açıklık getirmeyen tesbit raporuna dayanılarak davanın kabulüne karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırıdır...”, Y. 13. HD, T. 29.01.1987, E. 1987/13, K. 1987/437, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025); “... BK’nun 198. maddesi hükmü uyarınca alıcı satın aldığı malı imkan hasıl olur olmaz, muayene etmek ve gördüğü ayıbı derhal satıcıya ihbar etmekle yükümlüdür. Bunu yerine getirmede satılanı olduğu gibi kabul etmiş sayılır. Mobilyaların 14.6.1994 tarihinden tahminen yedi ay önce davacılar teslim edildiği tarafların ceza dosyasındaki kabulleri ve toplanan diğer delillerden açıkça anlaşılmaktadır. Mobilyaların teslim alındığı tarihten delil tespitinin yapıldığı 11.7.1994 gününe kadar davacıların açık ayıp niteliğinde sayılan bu ayıpları davalı satıcıya ihbar ettikleri ispat edilememiştir. Bu durumda satın aldıkları mobilyayı olduğu gibi kabul ettiklerinin kabulü ile davanın reddine karar verilmesi gerekir...”, Y. HGK, T. 19.02.1997, E. 1996/13-770, K. 1997/79, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025); “... Davacı davaya konu aracı 05.03.2003 tarihinde satın almış olup, 10.03.2003 tarihinde başka bir serviste yapılan incelemede aracın takla attığı ve ayıplı olduğunu öğrendiğini dava dilekçesinde açıklamıştır. Davacı 18.02.2004 tarihinde araçtaki ayıbın tespiti için Gaziosmanpaşa 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2004/35 D.İş dosyası ile tespit talebinde bulunmuş ve bu dosya kapsamında hazırlanan bilirkişi raporunun davalılara tebliği ile davalıya ihbar yapılmıştır. Bu tarihten önce davalılara ayıp ihbarının yapıldığı davacı tarafça ispat edilememiştir. Davacı ayıbı öğrendiği tarihten itibaren derhal bu durumu karşı tarafa bildirmekle yükümlüdür. Davacı ayıba muttali olur olmaz ihbar yükümlülüğünü yerine getirmede için satılan aracı mevcut haliyle kabul etmiş sayılır. Bu durumda davanın reddi gerekir iken...”, Y. 13. HD, T. 31.05.2010, E. 2009/13515, K. 2010/7373, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025); “... Dava konusu araç, 18.10.2005 tarihinde satın alınmış olup, üretici firma olan ... tarafından 5 yıl ya da 100.000 km garantisi verilmiştir. Dosya içindeki delil tespiti ise 21.1.2009 tarihinde yapılmış, dava 8.10.2009 tarihinde açılmıştır. Delil tespitinden önce davalıya herhangi bir ihbarda bulunulmadığı gibi, son arızanın gerçekleştiği 19.9.2008 tarihi itibarıyla da aracın 112.889 km yol kaydettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca davacı yanın satıcı tarafından iffal edildiği yolunda da bir iddia bulunmamaktadır. Hal böyle olunca, aracın garanti süresinin dolduğu ve süresi içinde ayıp ihbarında bulunulmadığı gözetilmeden, eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir...”, Y. 19. HD, T. 09.06.2016, E. 2016/5757, K. 2016/10383, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025). “... Somut olayda, davacı, 27.12.2010 tarihinde satın aldığı aracının kilometresi ile oynanmış ve hasarlı olması sebebiyle ayıplı olduğunu iddia ederek satış bedelinin iadesi ya da ayıplı araç satılması sebebiyle 4.000,00 TL’nin davalıdan tahsili için eldeki davayı açmıştır... Mahkemece, davaya konu ayıbın sadece aracın km’sinin indirilmesinden kaynaklandığı, sözleşmeden dönme yerine semenin indirilmesinin hakkaniyete daha uygun olduğu ve buna göre davacının zararının 1.500,00 TL olduğu, davacının diğer taleplerinin yerinde olmadığı gerekçesiyle sözleşmeden dönerek bedelin iadesi talebinin reddine karar verilmiştir. Alınan bilirkişi raporunda davaya konu aracın kilometresinin indirilmiş olması sebebiyle gizli ayıplı olarak satıldığı tespit edilmiştir. Satıcı ayıpların varlığını bilmese bile bundan davacıya karşı sorumludur. Davalı satıcının ayıba karşı

Satılan şeyin çeşidine veya kullanım amacına göre gözden geçirme süresi farklılık göstermektedir⁸⁰. Örneğin pamuk gibi bazı işlenen ürünlerde, işlendikten sonra ayıbın tespiti mümkün olabilmekte ve gözden geçirme ve bildirim süresi de pamuğun işlenmesi ile hesaplanmaktadır⁸¹. Ayrıca daha ucuz olduğu için kış aylarında alınan klimanın soğutma özelliği yaz aylarında gözden geçirilip muayene edilebilir⁸². Bu örnekte olduğu gibi ocak ayında satın alınan harman makinesinin ya da temmuz ayında alınan kar temizleme makinesinin ayıplı olup olmadığının gözden geçirilmesi için uygun mevsimin gelmesi gerekebilmektedir⁸³.

Doğası gereği çabuk bozulan yaş meyve sebze vb. bazı ürünlerin gözden geçirmelerinin hemen gerçekleşmesi gerekmektedir⁸⁴. Satılan şeyin özelliğine göre

tekeffül borcu bulunmaktadır. Dava konusu araç gizli ayıplı olarak satıldığı için davacının talebi doğrultusunda bedelin iadesi gerekir. Mahkemece, davaya konu aracın davalıya iadesi koşulu ile ödenen bedelin tahsiline karar verilmesi gerekirken...”, Y. 13. HD, T. 09.03.2016, E. 2015/1900, K. 2016/7367, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025); “... Somut olayda davacı davaya konu araçtaki boya hatasını 10.2.2011 tarihinde servise gittiğinde öğrendiğini bildirdiğine göre artık bu tarihte ayıbı öğrenmiş olduğundan bu durumu anılan yasa hükmü uyarınca derhal satıcıya bildirmesi gerekirken aradan 1 ay geçtikten sonra 10.3.2011 tarihli ihbarnameyle bildirimde bulunmuştur. 1 aylık süre “derhal” kavramı içinde yorumlanamaz. Ayıp durumu 10.2.2011 tarihinde öğrenilmiş olduğuna göre artık ifşalden de söz edilemez...”, Y. 19. HD, T. 30.09.2013, E. 2013/12453, K. 2013/14979, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025); “... Davacı, davalılardan G... Ltd. Şti.’den satın aldığı ticari aracın cam fitillerinden su alması üzerine yetkili servise götürüldüğünü, ancak servişçe arızanın giderildiği bildirildiği halde servis sonrasında da aracın cam fitillerinden su alma hadisesinin devam ettiğinin görülmesi üzerine ayıp durumunun notere tespit ettirildiğini ve bunun sonrasında ayıp ihbarında bulunulduğunu iddia etmiştir. Davacı tarafca ayıp durumunun noterde tespit ettirildiği tarih 7.7.2011 olup, 19.7.2011 tarihli noter ihtarnamesiyle yani ayıp öğrenildikten 12 gün sonra ihbarda bulunulmuştur... Bu durumda mahkemece ayıp durumunun noter vasıtasıyla tespitinden sonra derhal ayıp ihbarında bulunulması gerekirken 12 gün sonra ihbarda bulunulması karşısında bu sürenin derhal kavramı içinde değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ve davaya etkisi tartışılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken...”, Y. 19. HD, T. 23.09.2013, E. 2013/12545, K. 2013/14522, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025).

⁸⁰EREN, Özel, *op. cit.*, s. 117; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 312; “... satım konusu aracın ayıplı olduğu bilirkışı incelemesi ve raporu ile apaçık ortaya çıkmıştır. BK. m. 198/I uyarınca işlerin olağan gidişine göre satılanın durumunun incelenebilmesi için gerekli zaman parçası gözden geçirme süresi diye kabul edilmek gerekir. Bu süre ise satılanın mahiyetine, ilgili ticaret dalına ve ayıpların cinsine göre değişik olabilir...”, Y. 13. HD, T. 10.11.1980, E. 1980/5071, K. 1980/5769, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025).

⁸¹ARAL, *op. cit.*, s.66; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 129.

⁸²EREN, Özel, *op. cit.*, s. 117; GÜMÜŞ, *op. cit.*, s. 85.

⁸³EREN, Özel, *op. cit.*, s. 117; ARAL, *op. cit.*, s. 66; GÜMÜŞ, *op. cit.*, s. 85.

⁸⁴ARAL, *op. cit.*, s. 65; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 117; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 312.

gözden geçirme süresi değişiklik gösterebilmektedir⁸⁵, örneğin basit bir makine ile büyük bir makinenin gözden geçirme için gereken zamanları aynı olmayacaktır⁸⁶.

TBK m. 225/I'de, satıldaki ayıptan haberdar olan ya da haberdar olması gerektiği hâlde bunu alıcıya bildirmeyen ağır kusurlu satıcının, ayıbın kendisine zamanında bildirilmediğini ileri sürerek sorumluluktan kısmen dahi olsa kurtulamayacağını düzenlenmiştir (TBK m. 225/I). Bu hüküm, uygun bir sürede satıcıya ayıbın bildirilmesi kuralının, satıcının ağır kusurlu olduğu durumlarda uygulanmadığını vurgulamaktadır⁸⁷. Ayrıca TBK m. 225/II'de, satıcılığı meslek edinmiş kişilerin, mesleki bilgi ve deneyimleri gereği bilmesi gereken ayıplar için de aynı hükmün uygulanacağı düzenlenmiştir (TBK m. 225/II). Bu hüküm sayesinde, satıcı tarafından bilinmesi gereken ayıplar açısından, satıcılığı meslek edinen ve genellikle tacir sıfatına haiz kişiler, bildirim süresinde yapılmadığını ileri süremeyeceklerdir⁸⁸. Mesleği satıcı olanlar için bilinmesi gereken ayıpları bilmemek ağır kusur sayılmıştır⁸⁹.

⁸⁵ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 301, 312.

⁸⁶ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 129; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 312.

⁸⁷AKINCI, *op. cit.*, s. 139; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 426; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 299, 323; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 351; "...Dosya kapsamına göre davaya konu aracın pert olduğu davacıdan gizlenmiştir. Borçlar Kanununun 198. maddesi hükmüne göre, alıcı satın aldığı malı örf ve adete göre imkan bulur bulmaz muayene etmekle yükümlü olup, bir ayıp gördüğünde bunu derhal satıcıya ihbar etmesi lazımdır. Bunu ihmal ederse satılanı kabul etmiş sayılır. Adi bir muayeneyle meydana çıkarılamayacak bir ayıp sonradan çıkarsa bunu da derhal satıcıya haber vermelidir. Aksi takdirde satılanı bu ayıplı haliyle kabul etmiş sayılır. Davacı 13.5.2011 tarihinde öğrendiği gizli ayıbı ileri sürerek eldeki davayı açmıştır. Mahkemece her ne kadar aracın piyasa değerinden düşük satın alınması ve satın alma tarihinde yetkili servis sorgulamasının davacı tarafından yapıldığı, davacının ayıbı bildiğine kanaat getirilmiş ise de; aracın piyasa değerinden düşük satın alınması davacının ayıbı bildiğine karine teşkil etmez. Ayıp davacıdan gizlenmiştir. Ayıbın gizlenmediğinin ispat yükü davalıdadır. Davalı üzerine düşen ispat yükünü yerine getirememiştir. Mahkemece, açıklanan hususlar göz önünde tutularak davacının maddi tazminat talebinin değerlendirilerek sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken...", Y. 13. HD, T. 04.03.2015, E. 2014/5798, K. 2015/6620, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 14.05.2025).

⁸⁸EREN, Özel, *op. cit.*, s. 115; ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 129; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 299, 323; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 352.

⁸⁹YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 352; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 115.

Ek olarak alıcı, gözden geçirme (muayene) giderlerine katlanmakla mükelleftir⁹⁰. Ancak, alıcı, ayıp ortaya çıktıktan sonra yaptığı masraf ve giderleri satıcıdan isteyebilmektedir⁹¹.

Hayvan satışındaki ayıp hususuna TBK m. 220’de yer verilerek; hayvan satışında, satıcının, ayıptan ancak bu hususta yazılı bir garanti vermiş olması ya da ayıbın varlığında ağır kusurunun bulunması hâlinde sorumlu tutulabileceği düzenlenmiştir (TBK m. 220). Ayrıca TBK m. 224’te, hayvan satışında, satıcının ayıptan sorumluluğuna ilişkin süre yazılı olarak kararlaştırılmamışsa ve ayıp da hayvanın gebeliğine ilişkin değilse; satıcının, ancak ayıbın, hayvanın teslim edildiği ya da alıcının temerrüde düştüğü tarihten itibaren dokuz gün içinde kendisine ihbar edilmesi ve aynı süre içinde hayvanın bilirkişi marifetiyle incelenmesinin yetkili makamdan talep edilmesi durumunda satıcının sorumlu tutulabileceği düzenlenmiştir (TBK m. 224). Bu hükümler hukukumuzda türü fark etmeksizin yalnızca canlı hayvan satışında uygulanmaktadır⁹². TBK m. 224’te belirtilen dokuz günlük bildirim süresi emredici özellikte olmayıp alıcı ve satıcı aralarında anlaşarak daha farklı bir süre kararlaştırabilirler⁹³. Bu halde kararlaştırılan süre bildirim süresi olarak uygulanacaktır⁹⁴.

Özetle, hayvan satışında satıcının ayıptan sorumlu olabilmesi için, satıcının hayvan için söz verdiği noktaları yazılı olarak taahhüt etmesi gerekmektedir⁹⁵. Bu taahhüt yazılı olmadıkça, satıcı alıcıya karşı ayıptan sorumlu olmayacaktır⁹⁶. Ancak satıcı alıcıyı aldatmışsa, yazılı biçime uyulmasa dahi alıcıya karşı ayıptan sorumlu olacaktır⁹⁷.

⁹⁰ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s.130; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 339.

⁹¹*Ibid.*

⁹²EREN, Özel, *op. cit.*, s. 108; ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 128-130; YAVUZ, Satıcının Sorumluluğu, *op. cit.*, s. 41; AKINCI, *op. cit.*, s. 137; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 426; Y. 13. HD., T. 13.06.1985, 3724/4210, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 14.05.2025).

⁹³AKINCI, *op. cit.*, s. 137; ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 130.

⁹⁴*Ibid.*

⁹⁵ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 130.

⁹⁶*Ibid.*

⁹⁷AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 426.

Bir başka düzenleme Türk Ticaret Kanunu'nda⁹⁸ yapılmıştır. TTK m. 23/I.c'de teslim anında ayıp açıkça görülebilir nitelikteyse, alıcının, bu durumu teslimden itibaren iki gün içerisinde satıcıya bildirmekle yükümlü olduğunu; ayıp açıkça belli değilse, alıcının, malı teslim aldığı tarihten itibaren sekiz gün içinde malı incelemek veya ehil kişilere inceletmekle ve ayıbın bu inceleme sonucunda ortaya çıkması hâlinde, aynı süre içerisinde durumu satıcıya ihbar etmekle yükümlü olduğunu düzenlemiştir (TTK m. 23/I). Bir diğer ifadeyle, satış konusu malın ayıplı olduğu ticari satışlarda, açık ayıplarda teslimden itibaren iki; gizli ayıplarda sekiz günlük bildirim süreleri öngörülmüştür⁹⁹.

Sonuç olarak, TBK m. 223/I'e göre hayvan satışı ve ticari satış dışında, alıcı, teslim aldığı satılanı, işlerin olağan akışına göre imkân bulur bulmaz gözden geçirmek ve satılarda satıcının sorumluluğuna gidilebilecek bir ayıbı tespit etmesi hâlinde, bu durumu uygun bir süre içerisinde satıcıya bildirmekle yükümlüdür (TBK m. 223/I). Gözden geçirme (muayene) ve bildirimin (ihbar) uygun, makul bir sürede yapıldığı

⁹⁸ RG. 14.02.2011, S. 27846.

⁹⁹BOZKURT, Tamer, *Ticari İşletme Hukuku*, Ankara, Legem Yayıncılık, 3. Baskı, 2019, s. 234; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 347; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 300; "... Mahkemece davalı ... Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.'ye yazılan yazı cevabında bu model araçlarda yolcu koltuğunda davaya konu sistemin mevcut olmadığı bildirilmiştir. Üretimde mevcut olmayan ve kullanım kılavuzunda da bu hususta açıklama yapılmış bir konuda ayıptan söz edilmeyeceği gibi iddia edilen konu araç alındığı anda görülebilecek ve tespit edilebilecek nitelikte olup TTK'da öngörülen 2 ve 8 günlük sürelerde ayıp ihbarında bulunulmamış olması da davanın reddini gerektirir. Mahkemece somut olay bakımından delillerin değerlendirilmesinde hataya düşülerek yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş mahkeme kararının bozulması gerekmektedir...", Y. 19. HD, T. 23.02.2017, E. 2016/12132, K. 2017/1449, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 14.05.2025); "... Davacı tarafça, davaya konu seramiklerin 15.02.2013 tarihli fatura ile alındığı, 23.03.2013 tarihinde ayıplı olduklarının anlaşıldığı belirtilerek, ayıp sebebiyle uğranılan zararın tazmini talep edilmiştir. Dosyadaki mevcut bilirkişi raporunda, davaya konu seramiklerdeki eğikliğın gözle görülür nitelikte olduğu bildirilmiştir. Buna göre, ayıbın açık ayıp olduğu anlaşılmıştır. Davacı tarafça, TTK'nun 23/c maddesinde düzenlenen açık ayıp halinde iki günlük malın ayıplı olduğu teslim sırasında açıkça belli ise alıcı iki gün içinde durumunu satıcıya ihbar etmelidir, ihbar süresi geçirildikten sonra, 28.03.2013 tarihinde ihtar çekilmiş olduğundan, davacı zararın tazminini talep edemeyecek olup, mahkemece davanın reddine karar verilmesi gerekirken...", Y. 19. HD, T. 10.03.2016, E. 2015/14255, K. 2016/4396, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 14.05.2025).

hallerde satıcının ayıptan sorumluluğu söz konusu olup, geciken ayıp bildirimlerinde satıcının ayıptan sorumluluğuna gidilememektedir¹⁰⁰.

Alıcı açısından gözden geçirme ve bildirim sürelerine uyma yalnızca “kölfe” niteliğinde olmakta, “yükümlölük” olarak değeriendirilmemektedir¹⁰¹. Bunun neticesinde, alıcı yalnızca ayıp sebebiyle sahip olduğu haklarını kaybeder, alıcının herhangi bir tazminat borcu bulunmamaktadır¹⁰².

Ayrıca, alıcının ayıbı bildirme süreleri, özelliğı itibariyle hak düşürücü sürelerdir¹⁰³; bu yüzden zamanaşımını durduran veya kesen süreler ayıp için uygulanmamaktadır¹⁰⁴. Ek olarak, alıcının ayıbı bildirmesi, bilgi (tasavvur) açıklaması mahiyetindedir ve bu bildirim şekle bağılı değildir¹⁰⁵. Bildirimin yazılı şekilde yapılması şart olmasa da ispat kolaylığı açısından yazılı ihbar tercih edilmelidir¹⁰⁶.

¹⁰⁰HELVACI/ ALTINER YOLCU, *op. cit.*, s. 808; ARAL, *op. cit.*, s. 62-63; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 426; AKINCI, *op. cit.*, s. 137; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 340.

¹⁰¹EREN, Özel, *op. cit.*, s. 115; YAVUZ, Satıcının Sorumluluğı, *op. cit.*, s. 113; ARAL, *op. cit.*, s. 62; GÜMÜŞ, *op. cit.*, s. 83; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 332; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 301.

¹⁰²AKINCI, *op. cit.*, s. 137; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 115; Y. HGK. T. 26.03.2003, E. 2003/19-184, K. 2003/200, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi 15.05.2025); YAVUZ, Satıcının Sorumluluğı, *op. cit.*, s. 113; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 301; ARAL, *op. cit.*, s. 62; GÜMÜŞ, *op. cit.*, s. 83-84; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 332.

¹⁰³ Hak düşürücü süreler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZKAYA, Eraslan, *Özel Hukukumuzda Zamanaşımı ve Hak Düşürücü Süreler*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2023, s. 991 vd.; AYAN/ AYAN, *op. cit.*, s. 121; ÖZDEMİR, Hayrunnisa, “Türk Borçlar Kanunu’na ve Milletlerarası Satım Sözleşmesine Göre Ayıbın İhbar Edilmesi”, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 22, Sayı 3, 2016, ss. 2306-2348, s. 2319; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 426; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 314.

¹⁰⁴ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 132.

¹⁰⁵EREN, Özel, *op. cit.*, s. 119-120; ARAL, *op. cit.*, s. 66; GÜMÜŞ, *op. cit.*, s. 86; TUNÇOMAĞ, *op. cit.*, s. 98; YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 344; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 302; “... Ayıp ihbarı niteliğı itibariyle satın alınan maldaki ayıbın varlığını satıcıya bildirmeye yönelik bir tasavvur açıklaması olduğundan, bildirim yükümlölüğüne uyulmadığını davalı satıcı ileri sürmelidir. Satıcı tarafından, davacı tüketicinin yasal süresinde ayıp ihbarında bulunulmadığına yönelik bir savunma ileri sürülmedikçe bu husus, mahkemece re’sen dikkate alınıp değeriendirilemez...”, Y. HGK. T. 04.05.2016, E. 2014/13-1125, K. 2016/587, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025).

¹⁰⁶YÜNLÜ, *op. cit.*, s. 346; ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 302.

Önemle belirtmek gerekir ki, TBK m. 233' e göre alıcı, satılanı işlerin olağan akışına göre imkân bulur bulmaz gözden geçirmek ve ayıbı satıcıya bildirmek zorundayken, TKHK'de tüketicinin böyle bir yükümlülüğü bulunmamaktadır. Zira tüketiciyi korumak amacıyla bu şart kaldırılmıştır. Sonuç olarak, TKHK'de bildirim süresine yer verilmemiştir.

§2. AYIP HALİNDE TÜKETİCİNİN HAKLARI

I. Genel Olarak

Ayıbın şartlarının gerçekleştiği halde, satıcının sorumluluğuna gidebilmek için TKHK ve TBK alıcıya dört seçimlik hak tanımıştır.

TBK m. 227/I “Satıcının satılanın ayıplarından sorumlu olduğu hâllerde alıcı, aşağıdaki seçimlik haklardan birini kullanabilir:

1. Satılanı geri vermeye hazır olduğunu bildirerek sözleşmeden dönme
2. Satılanı alıkoyup ayıp oranında satış bedelinde indirim isteme
3. Aşırı bir masrafi gerektirmediği takdirde, bütün masrafları satıcıya ait olmak üzere satılanın ücretsiz onarılmasını isteme
4. İmkân varsa, satılanın ayıpsız bir benzeri ile değiştirilmesini isteme.”.

TKHK m. 11/I “Malın ayıplı olduğunun anlaşılması durumunda tüketici;

- a) Satılanı geri vermeye hazır olduğunu bildirerek sözleşmeden dönme,
- b) Satılanı alıkoyup ayıp oranında satış bedelinden indirim isteme,
- c) Aşırı bir masraf gerektirmediği takdirde, bütün masrafları satıcıya ait olmak üzere satılanın ücretsiz onarılmasını isteme,
- ç) İmkân varsa, satılanın ayıpsız bir misli ile değiştirilmesini isteme, seçimlik haklarından birini kullanabilir.”.

Eski Borçlar Kanunu'nda, alıcıya bu seçimlik haklar içerisinde ücretsiz onarım hakkını tanımamıştır¹⁰⁷. Fakat 1995 yılında yürürlüğe giren Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, ücretsiz onarım hakkı dâhil toplam dört seçimlik hakkı benimsemiştir¹⁰⁸. Aynı düzenleme, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 227/I'de ve 6502 sayılı yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 11/I'de benimsenmiştir.

TKHK m. 11/I, satılan malda ayıp bulunması hâlinde, tüketicinin, kanunen kendisine tanınan seçimlik haklardan birini kullanabileceğini; satıcının da tüketicinin bu isteğini yerine getirmek zorunda olduğunu düzenlemiştir (TKHK m. 11/I). Bu hüküm gereğince alıcı bu dört seçimlik haktan birine başvurmakta serbesttir, dilediği seçimlik hakkı kullanmakta özgürdür¹⁰⁹. Satıcı, alıcının seçimine karışamaz, bu isteğini yerine getirmekle yükümlüdür¹¹⁰. Bu seçimlik haklar yenilik doğurucu hak özelliği taşırlar¹¹¹.

Alıcının, uğradığı zararlara ilişkin olarak genel hükümlere dayalı tazminat talep etme hakkının saklı olduğu (TBK m. 227/II) ve tüketicinin seçimlik haklarından birini kullanması sebebiyle doğan tüm masrafların, söz konusu hakkı ifa eden tarafça karşılanacağını ve tüketicinin, tercih ettiği seçimlik hakla birlikte, TBK hükümleri uyarınca tazminat talebinde bulunma hakkına da sahip olduğu (TKHK m. 11/VI) düzenlenmiştir. Sonuç olarak, bu seçimlik haklar dışında ayıplı maldan dolayı zarara uğrayan alıcı, bu zararın tazminini isteyebilmektedir¹¹².

¹⁰⁷ Bunun nedeni Borçlar Kanunu'nun temelinde Roma Hukuku'nun yatmasıdır. Roma'da ayıp hükümleri ilk olarak köle ve hayvan satışlarında ortaya çıkmış olup, bunların onarımı mümkün değildir. Ayrıntılı bilgi için bkz. AKINCI, *op. cit.*, s. 138.

¹⁰⁸ ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 367, 369; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 134.

¹⁰⁹ ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 367, 369; ATAMER/ BAŞ, *op. cit.*, s. 19-60; AKINCI, *op. cit.*, s. 137; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 134; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 427; ARAL, *op. cit.*, s. 71.

¹¹⁰ ATAMER/ BAŞ, *op. cit.*, s. 19-60; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 134; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 427.

¹¹¹ AKINCI, *op. cit.*, s. 137; AYAN/ AYAN, *op. cit.*, s. 121; KAPANCI, Kadir Berk, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Açısından Satış Hukukunda Ayıptan Doğan Sorumluluk ve Sözleşmesel Garanti Taahhütleri*, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2012, s. 45-46; ATAMER/ BAŞ, *op. cit.*, s. 19-60; ARAL, *op. cit.*, s. 71; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 367.

¹¹² ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 134; AKINCI, *op. cit.*, s. 138; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 423; "... bazen bir olay içerisinde ayıba karşı tekeffülün maddi

II. Sözleşmeden Dönme Hakkı

Satılan şeyi alıkoymak alıcının faydasına bir durum oluşturmuyor ise alıcının dönme yolunu seçmesi mantıklı olacaktır¹¹³. Dönme hakkı (bozucu) yenilik doğuran bir hak olduğundan dava yolu ile veya tek taraflı hukuki işlem ile kullanılabilir¹¹⁴. Alıcının dönme beyanı satıcıya ulaştığında kendiliğinden hüküm ve sonuç doğuracak ve sözleşmeyi (klasik görüşe göre geçmişe etkili olarak) ortadan kaldıracaktır¹¹⁵. Mahkemenin vereceği karar kurucu nitelikte olmayıp açıklayıcı niteliğe sahiptir¹¹⁶. Alıcının dönme hakkını kullanmasıyla taraflar birbirlerinden aldıklarını iade etmekle mükellefler¹¹⁷.

TKHK m. 11/V'te, tüketicinin sözleşmeden dönme hakkını kullanması hâlinde, ödediği bedelin tamamı veya bedelden yapılan indirim tutarı gecikmeksizin tüketiciye iade edileceği düzenlenmiştir (TKHK m. 11/V).

TBK m. 229/I'de ise, alıcının, satış sözleşmesinden dönmesi hâlinde, satılanı ve kullanımı dolayısıyla elde etmiş olduğu yararları satıcıya iade etmekle yükümlü olacağı düzenlenmiştir (TBK m. 229/I). Ayıplı mal tesliminde, alıcı elde etmeyi ihmal

koşullarıyla, akdin gereği gibi ifa edilmemesinin (BK. m. 96) koşulları aynı zamanda gerçekleşmiş olabilir. İşte bu hallerde davacı Borçlar Kanununun 202. maddesinde düzenlenen satıcının ayıba karşı tekeffül borcu hükümlerine dayanan semenin indirilmesi davası açabileceği gibi şartları varsa borcun gereği gibi ifa edilmemesinden dolayı Borçlar Kanununun 96. maddesi uyarınca uğradığı zararın tazminine ilişkin bir dava da açabilir. Hemen belirtelim ki az yukarda açıklanan gereği gibi ifa edilmeme dolayısıyla tazminat davasında da ayıba ilişkin muayene ve ihbar yükümlülükleriyle ayıbın tabi olduğu zamanasını hükümlerinin (BK. m. 207,215/3) uygulanması göz ardı edilmeyecektir..”, Y. 13. HD, T. 19.03.1992, E. 1992/384, K. 1992/2617, <https://www.kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.04.2025).

¹¹³*Ibid.*

¹¹⁴AKİPEK ÖCAL/ KARA, *op. cit.*, s. 65; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 367; AYAN/ AYAN, *op. cit.*, s. 120-121; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 427; ARAL, *op. cit.*, s. 75.

¹¹⁵EREN, Genel, *op. cit.*, s. 1290-1291; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 427; AKİPEK ÖCAL/ KARA, *op. cit.*, s. 65; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 367.

¹¹⁶ARAL, *op. cit.*, s. 71.

¹¹⁷AKINCI, *op. cit.*, s. 138; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 135; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 427; ARAL, *op. cit.*, s. 77; Dönme hakkının kullanılmasıyla beraber satıcının hak ve yükümlülükleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. DURSUN KARAAHMETOĞLU, Şeyda, “Türk Borçlar Hukuku’na Göre Satıcının Ayıptan Sorumluluğunda Alıcının Sözleşmeden Dönme Hakkı”, Prof. Dr. Özel Seliçi’nin Anısına Armağan, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 11, Sayı 145-146, 2016, ss. 947-971, s. 947 vd.

ettiği semerelerden sorumlu olmayacaktır¹¹⁸. Zira sözleşmeden dönen alıcıdan, ayıplı olan malın geri verileceği düşüncesiyle, elde etmeyi ihmal ettiği semereler istenebilseydi, alıcının malı daha çok kullanmasına ve maldaki ayıbın artmasına sebep olacaktı¹¹⁹. Fakat alıcı elde ettiği semerelere ek olarak satın aldığı şeyi kullanmışsa, kullanımı sebebiyle tazminat ödemelidir¹²⁰.

Alıcı, satıcıdan TBK m. 229/I, gereği alıcının ödemiş olduğu satış bedelinin, ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte iadesini isteyebilmektedir (TBK m. 229/I). Satıcı, kendisine ödenen satış bedelini, alıcıya faiziyle beraber geri vermekle yükümlüdür¹²¹. Ayrıca, alıcının yaptığı yargılama giderleri ile satılan mal dolayısıyla katlandığı masraflar da satıcıdan talep edilebilmektedir¹²².

Dönme kural olarak satılan şeyin hepsi için uygulanır¹²³. Ancak TBK m. 230/I hükmü gereğince, satışa konu mal birden fazla eşyadan ya da parçadan oluşuyor ve bu bütün içerisinde yalnızca bazı unsurlar ayıplı ise, alıcı dönme hakkını kural olarak yalnızca ayıplı kısımlar bakımından kullanabilir; ne var ki, ayıplı kısmın sağlam olanlardan ayrılması, alıcıya ya da satıcıya önemli ölçüde zarar verecekse ya da teknik olarak mümkün değilse, dönme hakkı satılan malın tamamını kapsayacak şekilde kullanılır (TBK m. 230/I). İlk cümlede kanun koyucu zorunlu kısmi dönmeden bahsetmektedir. İkinci cümlede, örneğin bir yemek takımının sadece bir parçasının ayıplı olduğu durumda, kısmi dönme hakkı alıcı ve satıcıya yarar sağlamayacağı için sözleşmeden tamamen dönme hakkının kullanılması yerinde olacaktır¹²⁴.

TBK m. 230/II'de, satılanın aslına ilişkin olarak satıştan dönülmesi hâlinde, ayrı bir satış bedeli belirlenmiş olsa dahi, satılarda yer alan eklentilerin de dönme kapsamına dâhil olacağı; ancak, yalnızca eklentilere yönelik olarak dönme hakkının

¹¹⁸ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 135.

¹¹⁹*Ibid.*

¹²⁰AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 427.

¹²¹AKINCI, *op. cit.*, s. 138; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 367; Temerrüt faizi oranı hem adi hem ticari alacaklarda Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası kısa vadeli kredi işlemleri reeskont oranı olarak görüldü.

¹²²ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 135.

¹²³*Ibid.*, s. 136.

¹²⁴ZEVKLİLER, Tüketicinin Korunması, *op. cit.*, s. 85; ZEVKLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 125.

kullanılmasının, satılanın aslını kapsamayacağı düzenlenmiştir (TBK m. 230/II). Cümlelerin ilk kısmı zorunlu tam dönmeyi ifade ederken, sonraki kısım, zorunlu kısmi dönmeyi ifade etmektedir¹²⁵. Örneğin bir telefon ile birlikte olarak satılan şarj aleti ayıplıysa, faturada fiyat ayrı ayrı belirtilmiş olsa bile şarj aleti için yapılan dönme telefonu kapsamayacaktır. Fakat, telefonun ayıplı olması durumunda şarj aleti ayıplı olmasa dahi, telefon için yapılan dönme beyanı şarj aletini de kapsayacaktır.

Ayrıca, TBK m. 230/II gereği promosyon ürün, telefon alınca kutudan çıkan kulaklık veya şarj aleti gibi asıl malın eklentisi niteliğindeyse ve asıl mal ayıplıysa, promosyon ürün de dönme kapsamına girmektedir (zorunlu tam dönme). Ancak, promosyon ürün ayıplıysa sadece promosyon ürün bakımından dönme hakkı kullanılabilir, dönme asıl malı kapsamamaktadır (zorunlu kısmi dönme). Promosyon ürün, televizyon alınca yanında kahve makinesi hediye verilmesi gibi bağımsız bir mal niteliğindeyse, burada promosyon ürün eklentiden ziyade ayrı bir satış/bağış ilişkisi niteliğindedir. Eğer promosyon ürün ayıplı çıkarsa; tüketici sadece promosyon ürün bakımından seçimlik haklarını kullanabilmektedir. Eğer asıl mal ayıplıysa dönme hakkı kullanıldığında, promosyon ürünü de iade etmek gerekir, zira asıl malı iade eden tüketici, onunla verilen promosyonu da geri vermekle yükümlüdür.

Ek olarak, TBK m. 228'de belirtildiği üzere satılan malın alıcıya ayıplı olarak devredilmiş olması hâlinde, bu malın ayıptan, beklenmedik hâl ya da mücbir sebepler nedeniyle tamamen yok olması ya da ciddi şekilde zarar görmesi, alıcının sözleşmeden dönme hakkını kullanmasına engel teşkil etmemektedir (TBK m. 228); bu durumda alıcı, elinde satılardan geriye ne kalmışsa onu satıcıya iade etmekle yükümlüdür. Ancak, satılan malın yok olması alıcıdan kaynaklanıyorsa ya da mal alıcı tarafından üçüncü kişilere devredilmiş, biçim değiştirmiş veya işlenmişse, alıcı sözleşmeden dönemez; yalnızca, satılanın değerindeki eksiklik kadar bir bedel indirimini talep edebilmektedir¹²⁶.

¹²⁵ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 136; ZEVKLİLER, Tüketicinin Korunması, *op. cit.*, s. 85-86; ZEVKLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 125.

¹²⁶ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 136.

Bazı durumlarda kanun koyucu tarafından dönme hakkının kullanılması engellenmiştir¹²⁷. TBK m. 227/IV'te, alıcının sözleşmeden dönme hakkını kullanması durumunda, somut olayın koşulları bu hakkın kullanılmasını haklı kılmıyorsa, hâkimin, satım konusu malın onarılmasına ya da satış bedelinde indirim yapılmasına karar verebileceği düzenlenmiştir (TBK m. 227/IV). Ayrıca satım konusu malın değerindeki eksiklik, satış bedeline önemli ölçüde yaklaşıyorsa, alıcı yalnızca sözleşmeden dönme ya da satılan malın ayıpsız misli ile değiştirilmesini talep etme haklarından birini kullanabilmektedir¹²⁸.

III. Bedelin İndirilmesini İsteme Hakkı

TBK m. 227/I ve TKHK m. 11/I hükümleri uyarınca; alıcı, satılan şeyi mülkiyetinde tutmak istiyorsa, satıcıdan ayıp sebebiyle gerçekleşen değer azalmasını isteyebilmektedir. Fakat TBK m. 227/II gereği bazı durumlarda alıcı, bedelin indirilmesi hakkını seçmek zorunda kalabildiği görülmüştür¹²⁹. Bedelin indirilmesi her iki kanunda da “ayıp oranında indirim” esasına dayanmaktadır¹³⁰. Ancak TBK’de dönme hakkı bazı hallerde sınırlandırılmış olup bedel indirimi tek seçenek olarak kalabilirken, TKHK’de tüketici her durumda serbestçe bedel indirimi talep edebilmektedir.

TBK m. 227/IV'te, alıcı tarafından sözleşmeden dönme hakkını kullanıldığında, somut olayın koşulları bu hakkın kullanımını haklı kılmıyorsa, hâkimin, satılanın onarılmasına veya satış bedelinde indirim yapılmasına karar verebileceği düzenlenmiştir (TBK m. 227/IV). Eğer hâkim, alıcının, sözleşmeden dönme hakkını kullandığında ortaya çıkan yararının az olacağı kanaatindeyse bedel indirilmesine karar verebilmektedir. Örneğin kişiye özel sipariş üzerine yapılan malın bir başka kişi

¹²⁷*Ibid.*, s. 136-137.

¹²⁸*Ibid.*, s. 137.

¹²⁹ Yargıtay’ın satın alınan otomobilin, fabrika çıkışından kaynaklı olarak çeşitli parçalarında boya farklılığı olması halinde bu ayıbın gizli ayıp olduğu, bu durum aracın kullanımını etkilemeyeceği için bedel iadesine karar verilemeyeceği, bedelden indirilmesi gerektiği karar hakkında bkz. Y. HGK. T. 27.06.2019, E. 2017/618, K. 2019/792, <https://www.hukukturk.com/yargitay-kararlari> (Erişim Tarihi: 19.05.2025).

¹³⁰ AKİPEK ÖCAL/ KARA, *op. cit.*, s. 65; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 368; AKINCI, *op. cit.*, s. 138; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 137; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 427.

tarafından kullanılması zor bir ihtimal ise dönme hakkaniyete aykırı olacağı için bedelin indirilmesine karar verilebilmektedir¹³¹.

Ek olarak TBK m. 227/V’te, satılan malın değerindeki eksikliğin, satış bedeline önemli ölçüde yakın olduğu durumda, alıcının yalnızca sözleşmeden dönme ya da satılanın ayıpsız bir misli ile değiştirilmesini talep etme haklarından birini kullanabileceği düzenlenmiştir (TBK m. 227/V). Bu durumda bedelin indirilmesini isteme hakkı uygulansaydı alıcı hem bedelin indirilmesini isteme hakkıyla ödediği bedelin tamamını veya çoğunu almış olacak hem de satılan şey kendisinde kalarak alıcının çifte fayda sağlayarak zenginleşmesini sağlamış olacaktır¹³². TBK m. 227/V ile bu durumun yaşanmasının engellendiği görülmektedir¹³³.

Bedelin indirilmesi hakkının kullanılmasıyla bedelden ne kadar miktar indirim yapılacağına belirlenmesi hâkime ait olacaktır¹³⁴. Ancak kanunda belirli bir hesaplama usulü belirlenmemiştir. “Nisbi metot”, satılan şeyin ucuz veya pahalılığına göre elde edilecek kârı dikkate alması açısından en adil metot olduğundan, doktrinde oybirliği ile kabul edilen görüş olarak uygulanmaktadır¹³⁵. Yargıtay’ın yerleşik içtihatlarında da bilirkişiye başvurularak bu usulün uygulandığı görülmektedir¹³⁶. Bu metoda göre ayıplı ve ayıpsız değer arasındaki oran hesaplanarak bu oran satış

¹³¹*Ibid*; “...ürünlerin özel üretim olması nedeniyle başka yerde kullanılmasının veya başkasına satılmasının mümkün olmadığını...”, İstanbul BAM. 12. HD. T. 20.12.2018., E. 2018/229, K. 2018/1649, <https://emsal.uyap.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 19.05.2025).

¹³²ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 138; YAVUZ, Satıcının Sorumluluğu, *op. cit.*, s. 139-141.

¹³³YAVUZ, Satıcının Sorumluluğu, *op. cit.*, s. 139-141.

¹³⁴ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 368; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 427; ARAL, *op. cit.*, s. 80.

¹³⁵ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 139; bu metot hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. YAVUZ, Satıcının Sorumluluğu, *op. cit.*, s. 180 vd.; ARAL, *op. cit.*, s. 80; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 368.

¹³⁶ bkz. Y. 13.HD. T. 26.12.1997, E. 1997/7580; K. 1991/10870, <https://beykent hukuk.com.tr/satin-alinan-tasimazin-taahhude-uygun-teslim-edilmemesi-tazminat-hesaplama-yontemi/> (Erişim Tarihi: 19.05.2025); Y. 13. HD. T. 13.06.2019, E. 2016/16546, K. 2019/7178, <https://legalbank.net/arama> (Erişim Tarihi: 19.09.2025); Y. 13. HD. T. 02.02.2016, E. 2014/45204, K. 2016/2497, <https://legalbank.net/arama> (Erişim Tarihi: 19.09.2025); Y. 13. HD. T. 02.11.2016, E. 2015/3674, K. 2016/19816, <https://legalbank.net/arama> (Erişim Tarihi: 19.09.2025).

miktarına uygulanır ve yüzde hesabı ile satış miktarından indirilmesi gereken değer bulunur¹³⁷. İndirilecek değer şu orantı ile hesaplanmaktadır¹³⁸:

$$\text{Ayıpsız Değer} / \text{Ayıplı Değer} = \text{Kararlaştırılan Bedel} / \text{Ödenecek Bedel}$$

$$\text{Ödenecek Bedel} = \text{Kararlaştırılan Bedel} \times \text{Ayıplı Değer} / \text{Ayıpsız Değer}$$

Ancak bedelin ödenmediği durumlarda öncelikle bedelin ödenmesi gerekir¹³⁹. Fakat bedelin önceden ödendiği durumlarda:

İstenecek (indirilecek) miktar = Kararlaştırılan bedel – Ödenecek bedel formülü uygulanarak geri istenecek değer bulunmaktadır¹⁴⁰. Ek olarak Yargıtay’a göre nisbi metot usulü uygulanırken malın ayıplı ve ayıpsız değeri; satış miktarındaki kâr gözetilmeksizin ayrı ayrı tespit edilmelidir¹⁴¹.

IV. Ayıpsız Benzeri ile Ücretsiz Değişim İsteme Hakkı

Alıcı dört seçimlik haktan biri olan, ayıplı malın ayıpsızıyla değiştirilmesini de talep edebilmektedir. Önceki Borçlar Kanunu’nda bu seçimlik hak için malın cins borcuna konu olması şart iken 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 227’de “İmkân varsa, satılanın ayıpsız bir benzeri ile değiştirilmesini isteme” ifadesi işin niteliği imkân verdiği ölçüde, parça borcuna¹⁴² konu satılan malın da ücretsiz değiştirilmesini isteme hakkına konu olabilmesinin mümkün olduğu görülmektedir¹⁴³. Ancak TBK’deki değişikliğe rağmen 6502 sayılı TKHK’de “misli ile değiştirme” ifadesi varlığını korumaktadır. Kanaatimizce TBK ve TKHK’deki ifadeler, sınırlı cins borcu olarak değerlendirilmelidir. Zira, sınırlı cins borcunda borç konusu bulundukça borç devam etmektedir.

¹³⁷AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 423; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 368; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 138; ARAL, *op. cit.*, s. 80.

¹³⁸ARAL, *op. cit.*, s. 80; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 428.

¹³⁹ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 139.

¹⁴⁰*Ibid.*

¹⁴¹*Ibid.*

¹⁴²Parça borcu ve cins borcu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. EREN, Genel, *op. cit.*, s. 984 vd.; bkz. AKINCI, *op. cit.*, s. 5.

¹⁴³ARAL, *op. cit.*, s. 81.

TBK m. 227/V'te, satılan malın değerindeki eksikliğin, satış bedeline önemli ölçüde yakın olduğu durumlarda, alıcının yalnızca sözleşmeden dönme ya da satılanın ayıpsız bir misli ile değiştirilmesini talep etme haklarından birini kullanabileceği düzenlenmiştir (TBK m. 227/V). Ayrıca satılan şey, alıcının kusuru ile telef olmuş ise alıcı satıcıya karşı doğal olarak değiştirme talebini ileri süremeyecektir¹⁴⁴.

Ek olarak satıcı bazı koşulların varlığında değiştirmeyi önererek alıcının diğer taleplerini ileri sürmesine engel olabilecektir¹⁴⁵. Bu şart, TBK m. 227/III'te satıcının, alıcının seçimlik haklarını kullanmasını engellemek amacıyla, derhal satılan malın ayıpsız bir misli ile değiştirilmesini sağlayarak ve alıcının uğradığı zararın tamamını tazmin ederek bu hakkın kullanımını önleyebileceği düzenlenmiştir (TBK m. 227/III). Bu hüküm tüketici işlemlerinde uygulanamamaktadır. Zira amaç tüketiciyi korumaktır, bu nedenle tüketici istediği seçimlik hakkı serbestçe kullanabilmektedir.

V. Ücretsiz Onarım (Tamir) Hakkı

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, Önceki Borçlar Kanunu'na ek olarak satıcıya dördüncü seçimlik hak olan satılanın ücretsiz onarımını isteme hakkı tanımaktadır. Bu seçimlik hak, satılan şeydeki ayıbın onarımıyla ortadan kaldırılabileceği ve alıcının satılan şeyden beklenen faydayı alabileceği durumlarda kullanılmalıdır¹⁴⁶. Onarım, objektif anlamda imkânsızsa bu hak kullanılamamaktadır¹⁴⁷. Örnek olarak, satın alınan arabanın klimasının bozuk olması halinde onarımı talep edilebilir, ancak satın alınan kitapta baskı hataları varsa bu ayıbın onarılması talep edilememektedir¹⁴⁸.

¹⁴⁴ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 140.

¹⁴⁵TÜZÜNER, *op. cit.*, s. 27; ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 140.

¹⁴⁶ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 140.

¹⁴⁷ARBEB, Ömer, *Satım Konusu Ayıplı Malın Tamir Edilmesi*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2005, s. 176 vd.; KAPANCI, *op. cit.*, s. 49.

¹⁴⁸ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 140; "...ürünlerin özel üretim olması nedeniyle başka yerde kullanılmasının veya başkasına satılmasının mümkün olmadığını...", İstanbul BAM. 12. HD. T. 20.12.2018., E. 2018/229, K. 2018/1649, [https://emsal.uyap.gov.tr/\(Erişim Tarihi: 19.05.2025\)](https://emsal.uyap.gov.tr/(Erişim Tarihi: 19.05.2025)).

Ancak satılan ürünün onarılması imkânsız veya neredeyse satış bedeline yakın bir gidere neden olacaksa, alıcının diğer seçimlik hakları seçmesi yerinde olacaktır¹⁴⁹.

Ayrıca, TKHK m. 11/I’de, satılan malın ayıplı olduğunun tespiti hâlinde, tüketicinin, aşırı bir masrafa yol açmaması kaydıyla, onarım giderlerinin tamamı satıcıya ait olmak üzere, malın ücretsiz onarılmasını talep etme hakkı düzenlenmiştir (TKHK m. 11/I). Bir diğer ifadeyle, bu seçimlik hakkın kullanılması durumunda satıcı, satılan şeyi ücretsiz onarmak zorundadır ve tüketiciden giderleri talep edememektedir¹⁵⁰. Onarım giderlerine taşıma, malzeme, yedek parça, işçilik giderleri vb. dahildir¹⁵¹.

TBK’de onarımın ne kadar sürede yapılacağına dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Satıcının onarıma hemen başlaması ve onarımın makul süre içerisinde tamamlanması gerekmektedir¹⁵². TKHK m. 11/IV’de ise, tüketicinin “ücretsiz onarım veya malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi haklarından birinin seçilmesi durumunda bu talebin satıcıya, üreticiye veya ithalatçıya yöneltilmesinden itibaren azami otuz iş günü, konut ve tatil amaçlı taşınmazlarda ise altmış iş günü içinde yerine getirilmesinin zorunlu” olduğu ve ayrıca TKHK m. 58/III’de, bir mala ilişkin olarak yetkili servis istasyonlarında gerçekleştirilen tamir işlemlerinin, ilgili yönetmelikte öngörülen azami süreyi aşamayacağı düzenlenmiştir.

TKHK m. 58/I’de, üretici ve ithalatçıların, ürettikleri veya ithal ettikleri mallara ilişkin olarak, Bakanlıkça belirlenen kullanım ömrü boyunca satış sonrası bakım ve onarım hizmetlerini sağlamakla yükümlü olduğu ve bu amaçla TKHK m. 58/IV uyarınca üretici veya ithalatçıların, yetkili servis istasyonlarını doğrudan kurabileceği gibi, bu servis istasyonlarının sunduğu hizmetlerden sorumlu olmaları koşuluyla,

¹⁴⁹ARBK, *op. cit.*, s. 180.

¹⁵⁰ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 141.

¹⁵¹ARBK, *op. cit.*, s. 205 vd; ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 141; YAVUZ, Borçlar Özel, *op. cit.*, s. 211; ZEVKLİLER, Özel Borç İlişkileri, *op. cit.*, s. 129.

¹⁵²ARBK, *op. cit.*, s. 215; Makul süre, yapılması gereken her şeyin, koşullar izin verdiği anda, uygun bir şekilde yapılması için oldukça gerekli olan zamandır, https://en.wikipedia.org/wiki/Reasonable_time (Erişim Tarihi: 21.09.2025).

tüketicilerin mevcut servis istasyonları veya servis organizasyonlarından da hizmet alabileceği düzenlenmiştir (TKHK m. 58).

TKHK m. 11/II'de ücretsiz onarım ya da malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi haklarının, üreticiye ya da ithalatçıya karşı da ileri sürülebileceği ve bu hususlardan satıcı, üretici ve ithalatçının müteselsilen sorumlu olacağı düzenlenerek, bu hükümle tüketicinin korunmasının hedeflendiği görülmektedir (TKHK m. 11/II). Zira satıcı büyük ihtimalle, kendisinin ayıbı bilmediğini, bir kusurunun bulunmadığını, üreticinin satılan şeyi ayıplı ürettiğini veya ithalatçının satılan şeyi ayıplı ithal ettiğini iddia edecektir¹⁵³. İlgili maddede müteselsil sorumluluğa¹⁵⁴ yer verilerek tüketici haklarının korunduğu görülmektedir¹⁵⁵. Bu düzenleme sonucu, örneğin, satıcı tazminat ödemek zorunda kalmışsa ve kusuru bulunmuyorsa, kusurlu olan üretici veya ithalatçıya rücu etme hakkını kullanabilmektedir¹⁵⁶.

VI. Zararın Tazminini Talep Hakkı

Alıcı dört seçimlik haktan birini seçebileceği gibi yalnızca zararın tazmini de isteyebilmektedir¹⁵⁷. Nitekim TBK m. 227/II'de alıcının genel hükümlere dayanarak tazminat talebinde bulunma hakkının saklı olduğu belirtilmiştir (TBK m. 227/II).

¹⁵³ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 142-143.

¹⁵⁴Müteselsil sorumluluk hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. EREN, Genel, *op. cit.*, s. 834 vd.

¹⁵⁵AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 428.

¹⁵⁶ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 143; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 428; TKHK ayıp halinde satıcı, üretici ve ithalatçıyı müteselsil sorumlu tutmakla yetinmemiş, TKHK m. 30/IV'te "Bağlı kredilerde, mal veya hizmet hiç ya da gereği gibi teslim veya ifa edilmez ise satıcı, sağlayıcı ve kredi veren, tüketicinin satış sözleşmesinden dönme veya bedelden indirim hakkını kullanması hâlinde müteselsilen sorumludur" hükmüyle krediyi veren, satıcı ve sağlayıcının müteselsil olarak sorumlu olacağı düzenlenmiştir; "belirli marka bir mal veya hizmet satın alınması ya da belirli bir satıcı veya sağlayıcı ile yapılacak satış sözleşmesi şartı ile vermesi durumunda satılan malın veya hizmetin hiç veya zamanında teslim edilmemesi halinde kredi veren tüketiciye karşı satıcı ve sağlayıcı ile birlikte müteselsilen sorumlu olur", Y. 13. HD, T. 23.02.2007, E. 2006/11331, K. 2006/15280, <https://legalbank.net/belge/y-13-hd-e-2006-11331-k-2006-15280-t-23-02-2007-kredi-verenin-sorumlulugu/362434/> (Erişim Tarihi: 20.05.2025).

¹⁵⁷TANDOĞAN, Haluk, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, I/2. Cilt, 4. Baskı, 2008, s. 121; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 426; ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 369.

Talep edilen sadece zararın tazmini ise, satılan şeyin ayıplı olması TBK m. 112 uyarınca gereği gibi ifa olmadığından alıcı müspet zararını isteyebilmektedir¹⁵⁸. Müspet zarar, alacaklının sözleşmenin gereği gibi ifa edilmemesi nedeniyle malvarlığında meydana gelen eksilme ile sözleşme ifa edilseydi içinde bulunacağı durum arasındaki farkı ifade etmektedir¹⁵⁹. Müspet zararın kapsamına, sözleşmenin hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi yüzünden doğrudan uğranılan kayıp olan “fiili zarar” ve sözleşmenin ifa edilmesi sonucu elde edilmesi kesin olan kazançların kaybedilmesi anlamına gelen “yoksun kalınan kâr” girmektedir¹⁶⁰. Ayıplı mal nedeniyle yapılan tamir masrafları, ek giderler, taşımak zorunda kalınan nakliye masrafı ve bozulan makineyi kullanamadığı için üretim yapamayan işletmenin kaçırdığı satış kazancı, müspet zarara örnek olarak verilebilmektedir.

Seçimlik haklardan biri ile zararın tazmini istenmişse tazmin edilecek zarar, ayıp nedeniyle görülen zarardır¹⁶¹. Satın alınan bir dikiş makinesinin bir parçası bozursa onarım ile bu bozuk parça onarılır ancak bozuk parça sebebiyle dikilen kumaş ayıplı ise bu durumda alıcı, satılan şeyin ayıplı olması haricinde bir zarara uğramış olacaktır¹⁶². Örnek olarak, hasta olan bir hayvanın tesliminden sonra alıcının diğer hayvanlarının hasta olması, zehirli yemin hayvanın ölümüne sebep olması, alınan makinenin yangın çıkartması gibi durumlar verilebilir¹⁶³. Sadece ayıbın onarılması alıcının zararı karşılamayacak, alıcı ayrıca gördüğü zararın tazminini de talep

¹⁵⁸ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 143;
TANDOĞAN, *op. cit.*, s. 121.

¹⁵⁹EREN, Özel, *op. cit.*, s. 554.

¹⁶⁰*Ibid.*, s. 550.

¹⁶¹ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 369; ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 144; AKINCI, *op. cit.*, s. 138.

¹⁶²ZEVKLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 144.

¹⁶³ARAL, *op. cit.*, s. 79.

edebilecektir¹⁶⁴. Ayrıca alıcının, ayıplı mal nedeniyle ölüm, yaralanma veya mal zararlarında tazminat isteme hakkı bulunmaktadır¹⁶⁵.

VII. Dava Zamanaşımı Süreleri

Ayıp nedeniyle satıcının sorumluluğu için açılacak davalar TBK m. 231’de düzenlenmiştir. TBK m. 231/I’de satıcının daha uzun bir süre için sorumluluk üstlenmediği takdirde, satılndaki ayıptan doğan sorumluluğa ilişkin her türlü davanın, ayıp sonradan ortaya çıkmış olsa dahi, satılanın alıcıya tesliminden itibaren iki yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrayacağı ifade edilmiştir (TBK m. 231/I). Fakat satıcı ayıbı gizlemiş, alıcıyı ayıp hususunda kandırmış veya ağır kusuru bulunmaktaysa, bu durumun TBK m. 231/II ve TKHK m. 12/III’te ayrı bir maddede düzenlendiği görülmektedir. TBK m. 231/II’de satıcının, satılan malı ayıplı şekilde devrederken ağır kusurunun bulunması hâlinde, iki yıllık zamanaşımı süresinden yararlanmasının mümkün olmayacağı ve TKHK m. 12/III’de ayıbın, satıcı tarafından ağır kusur ya da hile ile gizlenmiş olması hâlinde, iki ve beş yıllık zamanaşımı hükümlerinin uygulanmayacağı vurgulanmıştır. Bu durumda TBK m. 146 uygulanarak hem alıcının hakkı makul bir süre korunmuş olur hem satıcı sınırsız sorumluluk altında bırakılmamaktadır.

TKHK m. 12’de ayıplı mala ilişkin sorumluluğun, aksi kanunla veya sözleşmeyle kararlaştırılmadıkça, malın tesliminden itibaren iki yıl; konut veya tatil amaçlı taşınmazlarda ise beş yıl boyunca zamanaşımına tabi olduğu düzenlenmiştir. İkinci el satışlarda ise bu süre, taşınmazlar için en az bir yıl, taşınmazlar için ise en az üç yıl olarak uygulanmaktadır (TKHK m. 12). Bu zamanaşımı süreleri tüketici lehine olacak

¹⁶⁴ÇAĞLAYAN, *op. cit.*, s. 369; ZEVLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 144.

¹⁶⁵ZEVLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 145; “ayıplı hizmet nedeniyle evlerinde çıkan yangın sunucunda davacıların evleri, eşyaları, ahır ve samanlıklarının yandığı, bu nedenle moral bozukluğu ve üzüntü yaşadıkları göz önünde tutulduğunda, dava konusu olayda davacıların şahsi menfaatlerinin ihlal edildiği dolayısıyla manevi bir zararın gerçekleştiğinin kabulü gerekir.”, Y. HGK., T. 03.02.2010, E. 2010/41 K. 2010/55, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/hukuk-genel-kurulu-e-2010-13-41-k-2010-55-t-03-02-2010>(Erişim Tarihi: 20.05.2025).

şekilde uzatılabilmektedir¹⁶⁶. Doktrindeki baskın görüşe göre bu süre on yılı geçemeyecektir¹⁶⁷.

Ayıptan sorumlulukta zamanaşımı süreleri TBK m. 231/I ve TKHK m. 12/I gereğince satılan şeyin alıcıya devri ile işlemeye başlamaktadır. Fakat geciktirici şarta bağlı satışta süre devir ile değil, şartın gerçekleşmesiyle başlamaktadır¹⁶⁸. Zira, şart gerçekleşene kadar malın devri mümkün değildir; bu nedenle zamanaşımı da şartın gerçekleşmesiyle başlar. Art arda teslimli satışlarda ise, zamanaşımı her ayıplı kısım için ayrı olarak hesaplanmaktadır¹⁶⁹. Bu süreler hak düşürücü değil zamanaşımı süresi niteliğinde olduğundan, sürelerin geçmesiyle hak tamamen sona ermemektedir¹⁷⁰.

Ayrıca TKHK m. 11/IV gereği tüketici, seçimlik hakkı ve genel hükümlere göre tazminat talep edebileceği gibi, sadece tazminat da talep edebilmektedir (TKHK m. 11/IV). Bu tazminatın istendiği durumda zamanaşımı TBK m. 146 uyarınca genel hükümlere tabi olmaktadır¹⁷¹.

¹⁶⁶EREN, Özel, *op. cit.*, s. 124; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 147; ARAL, *op. cit.*, s. 84; İLGÜN, Ömer Faruk, *Tüketici İşlemleri Hukuku*, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2021, s. 122.

¹⁶⁷EREN, Özel, *op. cit.*, s. 124-125.

¹⁶⁸ÜNLÜTEPE, *op. cit.*, s. 314; AKINCI, *op. cit.*, s. 139; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 123; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 428; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 146.

¹⁶⁹EREN, Özel, *op. cit.*, s. 116; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 146; ARAL, *op. cit.*, s. 84.

¹⁷⁰EREN, Genel, *op. cit.*, s. 1311; EREN, Özel, *op. cit.*, s. 123; ARAL, *op. cit.*, s. 85.

¹⁷¹AKINCI, *op. cit.*, s. 138; AKKURT/ ERDOĞAN/ TOKAT, *op. cit.*, s. 426; ZEVLİLİLER/ GÖKYAYLA, *op. cit.*, s. 149.

SONUÇ

Satıcı, satışa konu ettiği malın, alıcıya daha önce bildirdiği ya da taahhüt ettiği nitelikleri taşınamaması durumunda alıcıya karşı sorumludur. Bunun yanı sıra, alıcıya karşı herhangi bir taahhütte bulunulmamış olsa dahi, malın kullanım amacına uygun olarak taşınması gereken özelliklerden yoksun olması hâlinde de bu eksiklik alıcının maldan beklediği yararı engelliyorsa, satıcı yine sorumlu olmaktadır. Bu düzenleme, hem 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda hem de 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da yer almaktadır.

Ayıp; malda bulunması gereken veya satıcının vaat ettiği niteliklerin eksikliği anlamına gelir. Satılan malda, maddi, hukuki veya ekonomik nitelikte; malın değerini düşüren, kullanımına engel olan ya da alıcının makul beklentilerini karşılamayan herhangi bir ayıp varsa, satıcı bunlardan da sorumlu olmaktadır. Bu sorumluluğun doğabilmesi için satıcının kusurlu olması ya da ayıptan haberdar olması şart değildir. Ancak satıcının sorumluluğu, malın öncelikle alıcıya teslim edilmiş olmasına bağlıdır. Ardından, alıcı malı makul bir süre içinde incelemeli ve eğer ayıp tespit edilirse bunu satıcıya bildirmelidir.

Satıcının ayıptan sorumluluğunun varlığından bahsedebilmek için bazı koşulların küll halinde bulunması gerekir. Bu koşulların oluşması için; satılan şey ayıplı olmalıdır, alıcı bu ayıbı bilmemelidir, alıcı ayıplı malı kabul etmemiş olmalıdır, ayıp satılanın alıcıya geçmesinden önce mevcut olmalıdır, ayıptan sorumluluk kaldırılmamış olmalıdır.

Ayrıca satıcının kusuru şart olmadığı gibi; satıcının satılan şeydeki ayıptan haberdar olmaması da sorumluluğunu kaldırmamaktadır. Ek olarak, ayıptan sorumluluğun varlığı için, alıcının yerine getirmesi gereken gözden geçirme (muayene) ve ihbar (bildirim) külfeti bulunmaktadır. Alıcı muayene ve ihbar külfetine uymazsa ayıptan sorumluluktan kaynaklanan haklarını kaybedecektir. Ancak alıcı, ayıbı ve satılan şeyi o haliyle kabul etmeyeceğini satıcıya ihbar ederse seçimlik haklara sahip olmaktadır. Bu seçimlik haklar, satılanı geri vermeye hazır olduğunu

bildirerek sözleşmeden dönme, satılanı alıkoyup ayıp oranında satış bedelinde indirim isteme, aşırı bir masraf gerektirmediği takdirde bütün masraflar satıcıya ait olmak üzere satılanın ücretsiz onarımını isteme, imkân varsa ayıpsız bir benzeri ile değiştirilmesini isteme haklarıdır. Bu seçimlik haklar, yenilik doğuran hak niteliğine haizdir. Dava yolu ile kullanılmaları şart olmayıp, tek taraflı ve varması gereken irade beyanı ile de kullanılabilir.

Ayıp, açık ve gizli olmak üzere ikiye ayrılır. Açık ayıplar, olağan bir gözden geçirme ile tespit edilebilecek türden olup, olağan bir inceleme ile fark edilmesi mümkün olmayan ayıplar ise gizli ayıptır. TBK m. 223'e göre, alıcı, malı teslim aldıktan sonra işlerin olağan akışına uygun biçimde, en kısa sürede kontrol etmeli ve ayıp mevcutsa bunu uygun bir süre içerisinde satıcıya bildirmelidir. Alıcı bu incelemeyi yapmaz ya da ayıbı zamanında bildirmezse, malı ayıplı hâliyle kabul etmiş sayılır. Ancak gizli ayıplar için bu hüküm geçerli değildir. Böyle bir ayıp sonradan ortaya çıkarsa, alıcı durumu gecikmeden satıcıya bildirmekle yükümlüdür. Aksi hâlde, bu ayıpla birlikte malı kabul etmiş sayılır. Gözden geçirme süresi, satılanın türüne, işlem alışkanlıklarına, örf ve adete, malın miktarına ve ayıp türüne göre değişebilir. Bildirimin yazılı şekilde yapılması şart olmasa da ispat kolaylığı açısından yazılı ihbar tercih edilmelidir. TKHK m. 10/I-II hükmü uyarınca, teslimden sonraki altı ay içinde ortaya çıkan ayıpların, teslim tarihinde mevcut olduğu kabul edilir. Bu durumda malın ayıpsız olduğunu ispat etme yükümlülüğü satıcıya aittir.

TTK m. 23/I'e göre ise, teslim anında açıkça görülebilen bir ayıp varsa, alıcı bu durumu en geç iki gün içinde satıcıya bildirmelidir. Eğer ayıp teslim sırasında fark edilemeyecek nitelikteyse, alıcı teslimden itibaren sekiz gün içinde malı kontrol etmeli ve varsa ayıbı bildirerek haklarını korumalıdır. TBK ve TKHK'den farklı olarak, TTK'de alıcı için çok kısa süreler düzenlenmiştir. Zira, hız ve sürat ticaret hayatının doğası gereğidir.

Alıcının malı kontrol etmesi ve ayıpları bildirmesi bir borç değil, külfet niteliği taşır. Dolayısıyla, alıcı bu yükümlülükleri yerine getirmediğinde satıcı ne tazminat isteyebilir ne de alıcıyı bu işlemleri yapmaya zorlayabilir. Bu yükümlülüklerin yerine

getirilmemesi, alıcının malı olduğu hâliyle kabul ettiği anlamına gelir ve böylece ayıba dayalı haklarını kaybetmesine neden olur. TBK m. 231 ve TKHK m. 12 gereğince, satıcının ayıptan sorumluluğuna ilişkin dava hakkı, ayıp sonradan ortaya çıksa dahi, malın devrinden itibaren iki yıl içinde zamanaşımına uğrar. Ancak TBK m. 231/II'ye göre, satıcının malı devrederken ağır kusuru bulunuyorsa, bu iki yıllık süre uygulanmaz ve zamanaşımı süresi on yıla çıkmaktadır. Taşınır mallar için ayıptan sorumluluktan doğan talepler, zilyetliğin alıcıya devrinden itibaren iki yıl geçmekle zamanaşımına uğramaktadır. Bu süre konut veya tatil amaçlı taşınmazlarda beş yıl olmakla beraber; sürenin ikinci el taşınır mallarda bir yıldan ve ikinci el konut veya tatil amaçlı taşınmazlarda üç yıldan az olamayacağı düzenlenmiştir.

KAYNAKÇA**KİTAPLAR VE MAKALELER**

ACEMOĞLU, Kevork, “‘Aliud’ ve Federal Mahkemenin ‘Aliud’ Konusundaki Tutumu Üzerine”, *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 9, 1972, ss. 19-29.

AKINCI, Şahin, *Roma Borçlar Hukuku*, Konya, Sayram Yayınları, 7. Baskı, 2017.

AKİPEK ÖCAL, Şebnem/ KARA, İlhan, *Tüketici Hukuku*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, 2023.

AKKURT, Sinan Sami/ ERDOĞAN, Kemal/ TOKAT, Hüseyin, *Borçlar Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, 2019.

ARAL, Fahrettin/ AYRANCI, Hasan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul, Yetkin Yayınları, 9. Baskı, 2012.

ARAL, Fahrettin, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, Ankara, Savaş Yayınevi, 1997.

ARBEK, Ömer, *Satım Konusu Ayıplı Malın Tamir Edilmesi*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2005.

ATAMER, Yeşim M./ BAŞ, Ece, “Avrupa Birliği Hukuku İle Karşılaştırmalı Olarak 6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Koruması Hakkında Kanun Uyarınca Satım Sözleşmesinde Ayıptan Doğan Sorumluluk”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt 88, 2014, ss. 19-60.

AYAN, Nurşen, “Taşınır Satımında Satıcının Kanundan Doğan Ayıba Karşı Tekeffül Borcu”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, Sayı1, 2007, ss. 11-37.

AYAN, Mehmet/ AYAN, Nurşen, *Medeni Hukuka Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, Başlangıç Hükümleri*, Ankara, Seçkin Yayınları, 12. Baskı, 2016.

AYDOĞDU, Murat, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Getirdiği Yeniliklere Genel Bakış, Sözleşmeye Aykırılık, Ayıplı İfa Kavramlarına Getirdiği Farklı Yaklaşım ve Bu Konudaki Önerilerimiz”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, Sayı 2, 2013, ss. 1-62.

AYHAN, Hilal Lale, “Birleşmiş Milletler Viyana Satım Sözleşmesi’ne Göre Uluslararası Satım Sözleşmelerinde Satıcının Ayıba Karşı Tekeffül Borcu”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, Sayı 2, 2011, ss. 1-57.

BOZKURT, Tamer, *Ticari İşletme Hukuku*, Ankara, Legem Yayıncılık, 3. Baskı, 2019.

ÇAĞLAYAN, Hasan Can, “Ayıplı Hizmetten Doğan Sorumluluk ve Seçimlik Haklar”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Sayı 7, 2016, ss. 351-372.

DURSUN KARAAHMETOĞLU, Şeyda, “Türk Borçlar Hukuku’na Göre Satıcının Ayıptan Sorumluluğunda Alıcının Sözleşmeden Dönme Hakkı”, Prof. Dr. Özel Seliçi’nin Anısına Armağan, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 11, Sayı 145-146, 2016, ss. 947-971.

EREN, Fikret, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, Yetkin Yayınları, 23. Baskı, 2018 (Genel).

EREN, Fikret, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, Yetkin Yayınları, 7. Baskı, 2019 (Özel).

GÜMÜŞ, Mustafa Alper, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 1. Cilt, 3. Baskı, 2013.

HATUNOĞLU, Seda, *Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun Kapsamında Satıcının Ayıba Karşı Tekeffülünden Doğan Sorumluluğu*, Ankara, Seçkin Yayınları, 2019.

HELVACI, Serap/ ALTINER YOLCU, Fatma Zeynep, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un İspat Yüküne İlişkin Getirdiği Düzenleme”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 24, Sayı 2, Aralık 2018, ISSN 2146-0590, ss. 804-822.

İLGÜN, Ömer Faruk, *Tüketici İşlemleri Hukuku*, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2021.

KAPANCI, Kadir Berk, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Açısından Satış Hukukunda Ayıptan Doğan Sorumluluk ve Sözleşmesel Garanti Taahhütleri*, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2012.

KARAHASAN, Mustafa Reşit, *Türk Borçlar Hukuku*, İstanbul, Beta Yayıncılık, 6. Cilt, 1992.

KARAKAŞ, Fatma Tülay, “Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Sayı 62, 2013, ss. 729-759.

KİBAR, Ahmet Fevzi, “Yargıtay HGK’nın E: 2018/929, K: 2019/515 Sayılı Taşınmaz Mal Satışına İlişkin Kararının Ayıplı İfa- Eksik İfa Özelinde Değerlendirilmesi”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 29, Sayı 1, 2021, ss. 813-842.

KÜÇÜKBAY, Esmâ, *Tüketici İşlemi Niteliğindeki Taşınmaz Satış Sözleşmelerinde Satıcının Ayıptan Sorumluluğu*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021.

OLGAÇ, Senai, *Satış- Trampa- Bağışlama*, Ankara, Olgaç Matbaası, 1977.

ÖZDEMİR, Hayrunnisa, “Türk Borçlar Kanunu’na ve Milletlerarası Satım Sözleşmesine Göre Ayıbın İhbar Edilmesi”, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 22, Sayı 3, 2016, ss. 2306-2348.

ÖZKAYA, Eraslan, *Özel Hukukumuzda Zamanaşımı ve Hak Düşürücü Süreler*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2023.

TANDOĞAN, Haluk, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, I/2. Cilt, 4. Baskı, 2008.

TUNÇOMAÇ, Kenan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 2. Cilt, 2. Baskı, 1974.

TÜZÜNER, Özlem, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Pratik Çalışmaları*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2. Baskı, 2014.

UYGUR, Turgut, *Borçlar Kanunu Özel Borç İlişkileri*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 3. Cilt, 1991.

ÜNLÜTEPE, Mustafa, “Taşınır Satış Sözleşmesinde Satıcının Ayıptan Sorumluluğu Bakımından Gözden Geçirme ve Bildirim Külfetinin Yerine Getirilmesinin Tabi Olduğu Süreler”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 24, Sayı 1, Haziran 2018, ISSN 2146-0590, ss. 296-335.

YAVUZ, Cevdet, *Satıcının Satılanın (Malın) Ayıplarından Sorumluluğu*, İstanbul, Beta Yayıncılık, 1989 (Satıcının Sorumluluğu).

YAVUZ, Cevdet, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, İstanbul, Beta Yayınevi, 10. Baskı, 2014 (Borçlar Özel).

YÜCER AKTÜRK, İpek, *Satım ve Eser Sözleşmelerinde Gözden Geçirme ve Bildirim Külfetleri*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012.

YÜNLÜ, Semih, “Türk Borçlar Kanunu Hükümlerince Satıcının Ayıp Sorumluluğu Bakımından Alıcının Külfetleri”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 25, Sayı1, Haziran 2019, ISSN 2146-0590, ss. 329–359.

ZEVKLİLER, Aydın/ GÖKYAYLA, K. Emre, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 20. Baskı, 2020.

ZEVKLİLER, Aydın, *Açıklamalı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun- Örnek Yargıtay Kararları ve İlgili Yönetmelikler- Tebliğler- Avrupa Birliği Direktifleri*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2001 (Tüketicinin Korunması).

ZEVKLİLER, Aydın, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 8. Baskı, 2004 (Özel Borç İlişkileri).

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://www.hukukturk.com/yargitay-kararlari>

<https://www.kazanci.com.tr>

<https://legalbank.net/arama/mahkeme-kararlari>

<https://www.lexpera.com.tr/ictihat>

<https://www.sinerjimevzuat.com>

<https://www.hukukmedeniyeti.org/karar/1806114/>

<https://emsal.uyap.gov.tr/>